

หมวด ๒
สหกรณ์

การจัดตั้งและการจดทะเบียนสหกรณ์

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๓๓ สหกรณ์จะจัดตั้งขึ้นได้โดยการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิกโดยวิธีช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามหลักสหกรณ์ และต้อง

- (๑) มีกิจการร่วมกันตามประเภทของสหกรณ์ที่ขอจดทะเบียน
- (๒) มีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ
- (๓) มีทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่าๆ กัน และสมาชิกแต่ละคนจะต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ไม่เกินหนึ่งในห้าของหุ้นที่ชำระแล้วทั้งหมด
- (๔) มีสมาชิกซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อบังคับภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๔๓ (๗) ประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียนให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา ๓๔ ผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกของสหกรณ์ที่จะขอจัดตั้งขึ้น ต้องประชุมกันเพื่อคัดเลือกผู้ที่มาประชุมให้เป็นคนละผู้จัดตั้งสหกรณ์จำนวนไม่น้อยกว่าสิบคน เพื่อดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ โดยให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณาเลือกประเภทของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งนั้น
- (๒) กำหนดแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด
- (๓) ทำบัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพร้อมด้วยจำนวนหุ้นที่แต่ละคนจะถือเมื่อจัดตั้งสหกรณ์แล้ว
- (๔) ดำเนินการร่างข้อบังคับภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา ๔๓ และเสนอให้ที่ประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพิจารณากำหนดเป็นข้อบังคับของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้น

มาตรา ๓๕ การขอจดทะเบียนสหกรณ์ ให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด ยื่นต่อนายทะเบียนสหกรณ์พร้อมเอกสาร ดังต่อไปนี้

- (๑) สำเนารายงานการประชุมตามมาตรา ๓๔ จำนวนสองชุด
- (๒) แผนดำเนินการตามมาตรา ๓๔ (๒) จำนวนสองชุด
- (๓) บัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพร้อมลายมือชื่อและจำนวนหุ้นที่แต่ละคนจะถือเมื่อจัดตั้งสหกรณ์แล้วจำนวนสองชุด
- (๔) ข้อบังคับตามมาตรา ๓๔ (๔) จำนวนสี่ชุด

มาตรา ๓๖ นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้บุคคลใดๆ ซึ่งเกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ส่งเอกสารมาเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการรับจดทะเบียนสหกรณ์ได้

ในการพิจารณารายการที่เกี่ยวกับคำขอ หรือรายการในข้อบังคับของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้น ถ้านายทะเบียนสหกรณ์เห็นว่ารายการดังกล่าวไม่ถูกต้อง หรือยังมีได้ดำเนินการตามมาตรา ๓๔ นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องได้

มาตรา ๓๗ เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า สหกรณ์ตามที่ขอจดทะเบียนมีวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๓๓ คำขอจดทะเบียนมีเอกสารครบถ้วนถูกต้องตามมาตรา ๓๕ และการจัดตั้งสหกรณ์ตามที่ขอจดทะเบียนจะไม่เสียหายแก่ระบบสหกรณ์ให้นายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนและออกใบสำคัญรับจดทะเบียนให้แก่สหกรณ์นั้น ให้สหกรณ์ที่ได้จดทะเบียนแล้วมีฐานะเป็นนิติบุคคล

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่นายทะเบียนสหกรณ์มีคำสั่งไม่รับจดทะเบียน ให้แจ้งคำสั่งพร้อมด้วยเหตุผลเป็นหนังสือไปยังคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์โดยไม่ชักช้า

คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์มีสิทธิยื่นคำอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนแก่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ โดยยื่นคำอุทธรณ์ต่อนายทะเบียนสหกรณ์ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติให้เป็นที่สิ้นสุด

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- กฎกระทรวง กำหนดประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน พ.ศ.๒๕๔๘ ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘

นายทะเบียนสหกรณ์

- ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒
- ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ตามโครงการบ้านมั่นคง พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘
- ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘
- ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการรับจดทะเบียนสหกรณ์และรับจดทะเบียนข้อบังคับของสหกรณ์แก้ไข พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗
- ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยคุณค่าสหกรณ์ อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒
- ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจการของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖
- หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๐๘/๐๐๒ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เรื่อง การกำหนดชื่อชุมนุมสหกรณ์ที่จัดตั้งใหม่

กรมส่งเสริมสหกรณ์

- หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๐๘/๙๓๗๙ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เรื่อง การกำหนดชื่อที่จะใช้ในการจดทะเบียนสหกรณ์

กฎกระทรวง
กำหนดประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน
พ.ศ. ๒๕๔๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๓๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียนมีดังต่อไปนี้

- (๑) สหกรณ์การเกษตร
- (๒) สหกรณ์ประมง
- (๓) สหกรณ์นิคม
- (๔) สหกรณ์ร้านค้า
- (๕) สหกรณ์บริการ
- (๖) สหกรณ์ออมทรัพย์
- (๗) สหกรณ์เครดิตยูเนียน

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘

เนวิน ชิดชอบ

รัฐมนตรีช่วยว่าการ ฯ ปฏิบัติราชการแทน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ ; - เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๓๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้กำหนดประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียนโดยกฎกระทรวงจึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
ว่าด้วยการดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒

เพื่อให้การจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์และบรรดาสมาชิก ตามวัตถุประสงค์ของการร่วมกันจัดตั้งสหกรณ์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ (๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ นายทะเบียนสหกรณ์จึงกำหนดระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยวิธีดำเนินการขอจัดตั้งสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ และระเบียบคำสั่งใดขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้

หมวด ๑
เรื่องทั่วไป

ข้อ ๔ การขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ ให้ยื่นคำขอที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแห่งท้องที่ ซึ่งสหกรณ์ที่จะจดทะเบียนตั้งอยู่ สำหรับกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอที่สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์พื้นที่ ๑ หรือพื้นที่ ๒

ข้อ ๕ คณะบุคคลที่จะขอจัดตั้งสหกรณ์ต้องประกอบด้วย บุคคลซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้นจำนวนที่เหมาะสมกับการดำเนินการตามหลักสหกรณ์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และต้องมีความรู้ ความเข้าใจหลักการสหกรณ์พอสมควร โดยคณะบุคคลที่จะขอจัดตั้งสหกรณ์ทั้งหมดควรผ่านการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ไม่น้อยกว่า ๖ ชั่วโมง

การฝึกอบรมต้องให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ อุดมการณ์สหกรณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ ภาระหน้าที่ของสมาชิกสหกรณ์ การช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กฎระเบียบในสหกรณ์ และการดำเนินธุรกิจแบบสหกรณ์

ข้อ ๖ หลังจากวันที่ผ่านการฝึกอบรมให้คณะบุคคลที่จะขอจัดตั้งสหกรณ์นัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือร่วมกัน หากบุคคลใดเห็นว่าสมควรจัดตั้งสหกรณ์ต่อไป ให้บุคคลเหล่านั้นพิจารณาคัดเลือกผู้ที่มาประชุมเป็นคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ จำนวนไม่น้อยกว่าสิบคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน มีหน้าที่ดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ให้เสร็จสิ้นแต่ไม่ช้ากว่าสี่สิบห้าวันนับแต่เลือกคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์

คณะบุคคลผู้เห็นสมควรจัดตั้งสหกรณ์ และมติการเลือกคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ ต้องบันทึกไว้เป็นรายงานการประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกของสหกรณ์ที่จะขอจัดตั้ง

หมวด ๒

การดำเนินการของคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์

ข้อ ๗ การเลือกประเภทสหกรณ์ คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ต้องเลือกให้สอดคล้องกับกิจการที่ผู้ประสงค์จะจัดตั้งสหกรณ์มีส่วนกระทำร่วมกัน ตามหลักและวิธีการสหกรณ์ ส่วนการกำหนดวัตถุประสงค์ให้เป็นไปตามความต้องการอย่างแท้จริงของผู้ซึ่งประสงค์จะจัดตั้งสหกรณ์

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้น อาจกำหนดได้ทั้งทางเศรษฐกิจและทางสังคม แต่ต้องแยกให้ชัดเจนว่าวัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจมีอย่างไร และวัตถุประสงค์ทางสังคมมีอย่างไร

ข้อ ๘ แผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้น ประกอบด้วย

- (๑) แผนดำเนินการจัดหาเงินทุนมาดำเนินการ
- (๒) แผนดำเนินการธุรกิจที่ทำกับสมาชิก
- (๓) แผนดำเนินการขยายรับสมาชิกและการฝึกอบรมสมาชิก
- (๔) แผนดำเนินการด้านอัตรากำลัง

แผนดำเนินการข้างต้น คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ต้องจัดทำลักษณะที่น่าไปปฏิบัติได้ และเป็นแผนที่มิระยะการปฏิบัติไม่น้อยกว่าสามปี

ข้อ ๙ คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกได้แต่เฉพาะผู้ที่เห็นชอบให้ดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ที่ได้บันทึกไว้ในรายงานการประชุมในข้อ ๖

ข้อ ๑๐ การจัดทำร่างข้อบังคับของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ต้องจัดทำขึ้นเฉพาะสำหรับสหกรณ์นั้น ภายใต้เงื่อนไขวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ และหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายว่าด้วยสหกรณ์กำหนด

การกำหนดชื่อในข้อบังคับ ต้องไม่ซ้ำกับชื่อสหกรณ์อื่นซึ่งจดทะเบียนไว้ก่อนแล้ว เป็นอักษรไทยและไม่เกิน ๗๐ ตัวอักษร เว้นแต่สหกรณ์มีชื่อเช่นนั้น ภูมุนายทะเบียนสหกรณ์ถอนชื่อออกจากทะเบียนแล้ว

ข้อ ๑๑ ร่างข้อบังคับสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ต้องเรียกประชุมบุคคลที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกประชุมพิจารณา

ก่อนมีมติกำหนดให้เป็นข้อบังคับ คณะผู้จัดตั้งต้องอธิบายทำความเข้าใจ ประเด็นสำคัญของข้อบังคับแก่ผู้ที่เข้าประชุม พร้อมทั้งตอบข้อซักถามของผู้ที่เข้าประชุม ครบถ้วนสิ้นข้อสงสัย

ในการประชุมคราวเดียวกันนี้ คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ต้องแจ้งรายละเอียดของแผนการดำเนินการทั้งหมดให้ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกตามบัญชีรายชื่อได้ทราบด้วย

การประชุม คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ต้องบันทึกรายงานการประชุมไว้เป็นหลักฐาน

หมวด ๓

การพิจารณาของนายทะเบียนสหกรณ์

ข้อ ๑๒ เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์ ได้รับเอกสารคำขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ ให้พิจารณาตรวจสอบ

(๑) วัตถุประสงค์สำคัญของสหกรณ์ที่สามารถส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกตามหลักการวิธีการสหกรณ์ สอดคล้องกับประเภทสหกรณ์ที่คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์เลือก

(๒) ความถูกต้อง เหมาะสม ของแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง พร้อมทั้งประเมินความสำเร็จของแผนดำเนินการว่ามีความเป็นไปได้

(๓) ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกตามบัญชีรายชื่อ ได้ผ่านการอบรมและเป็นผู้ให้ความเห็นชอบการจัดตั้งสหกรณ์

(๔) ข้อบังคับสหกรณ์ ให้มีรายการครบตามที่กฎหมายว่าด้วยสหกรณ์กำหนด และมีเนื้อหาเหมาะสม ใช้เป็นกฎเกณฑ์การดำเนินการของสหกรณ์ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งได้

ข้อ ๑๓ เมื่อได้พิจารณาตรวจสอบตามข้อ ๑๒ แล้ว หากปรากฏว่ารายการดังกล่าวยังไม่ถูกต้องครบถ้วน หรือยังมีได้ดำเนินการตามที่กฎหมายว่าด้วยสหกรณ์กำหนด ให้นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายมีหนังสือสั่งการคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ หรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้อง มาชี้แจงข้อเท็จจริงด้วยตนเอง หรือทำเป็นหนังสือ หรือส่งเอกสารมาประกอบการพิจารณา ภายใน ๕ วันทำการนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ

ข้อ ๑๔ ถ้ามีเหตุอันควรเชื่อว่า สหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้นมีเจตนาโดยตรงหรือโดยปริยาย หรือกระทำการดังต่อไปนี้ สันนิษฐานไว้ก่อนว่าอาจจะทำให้เสียหายแก่ระบบสหกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์อาจพิจารณาไม่รับจดทะเบียนได้

- (๑) หลีกเลียงภาษีตามประมวลรัษฎากร
- (๒) การฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการฟอกเงิน
- (๓) แสวงหากำไรหรือผลประโยชน์เฉพาะบุคคลหรือกลุ่มของบุคคลนั้น
- (๔) ใช้สหกรณ์เป็นเครื่องมือสำหรับให้บุคคลภายนอกหาประโยชน์
- (๕) ไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามหลักสหกรณ์สากล

ข้อ ๑๕ กรณีไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ มีหนังสือแจ้งไปยังคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ภายในสามวันทำการ นับแต่วันไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์พร้อมเอกสารประกอบการขอจัดตั้งสหกรณ์ทั้งหมด

หนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ ต้องมีข้อเท็จจริง ข้อพิจารณา และการใช้ดุลพินิจไม่รับจดทะเบียน อันจะทำให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์เข้าใจเหตุผลการไม่รับจดทะเบียน

หมวด ๔ การอุทธรณ์

ข้อ ๑๖ เมื่อคณะผู้จัดตั้งได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ ถ้าประสงค์จะอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียน ให้นายทะเบียนสหกรณ์ยื่นคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ โดยยื่นต่อนายทะเบียนสหกรณ์ ซึ่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์นั้นภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

ข้อ ๑๗ คำขออุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ ให้ทำเป็นหนังสือพร้อมทั้งเอกสารแสดงเหตุผลและหลักฐานโต้แย้ง ข้อเท็จจริง ข้อพิจารณา และการใช้ดุลพินิจการไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ของนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้นไม่มีความบกพร่อง หรือไม่ทำให้เสียหายแก่ระบบสหกรณ์ คำขออุทธรณ์ให้ยื่นที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหรือสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์พื้นที่ที่ยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ พร้อมด้วยคำขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์พร้อมเอกสารที่ยื่นมากับคำขอจดทะเบียนทั้งหมด

ข้อ ๑๘ รองนายทะเบียนสหกรณ์ผู้รับมอบอำนาจจากนายทะเบียนสหกรณ์ ได้รับหนังสือคำอุทธรณ์จากคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์แล้ว ให้ส่งคำขออุทธรณ์พร้อมเอกสารดังต่อไปนี้ ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (กรมส่งเสริมสหกรณ์) โดยไม่ชักช้า

- (๑) สำเนาหนังสือคำสั่งแจ้งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์
- (๒) คำขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ พร้อมเอกสารที่ยื่นมากับคำขอทั้งหมด
- (๓) สำเนาหนังสือคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ให้บุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง มาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือส่งเอกสารและคำสั่งแก้ไขรายการในร่างข้อบังคับ (ถ้ามี)

/ (๔) คำชี้แจง.....

(๔) คำชี้แจงข้อเท็จจริงของบุคคล และเอกสารที่ส่งให้ตามคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย กับรายการแก้ไขข้อบังคับ (ถ้ามี)

(๕) พยานหลักฐาน เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี) ที่เห็นว่ามีความจำเป็นต่อการพิจารณา คำอุทธรณ์
ข้อ ๑๙ ถ้าคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ให้เพิกถอนคำสั่งไม่รับจดทะเบียนของนายทะเบียนสหกรณ์ ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ส่งเอกสารทั้งหมด พร้อมคำวินิจฉัยอุทธรณ์ และมติเพิกถอนคำสั่งแก่นายทะเบียนสหกรณ์ เพื่อจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ต่อไป

มติคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติให้ยกอุทธรณ์ ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ แจ้งนายทะเบียนสหกรณ์ที่ไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์นั้น เพื่อแจ้งแก่คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ โดยไม่ชักช้า

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

(ลงนาม) เลอพงษ์ มุสิกะมาน

(นายเลอพงษ์ มุสิกะมาน)

รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
ว่าด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ตามโครงการบ้านมั่นคง
พ.ศ. ๒๕๔๘

เพื่อเป็นการสนับสนุนให้สหกรณ์มีบทบาทในการสนองนโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในเขตชุมชนตามโครงการบ้านมั่นคง สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและทางสังคม ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้นได้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ (๘) ประกอบด้วยมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงกำหนดระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์เพื่อให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ตามโครงการบ้านมั่นคง พ.ศ. ๒๕๔๘”

๒. ระเบียบนี้ให้ใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันที่ออกประกาศ

๓. ในระเบียบนี้

“สหกรณ์” หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งตามโครงการบ้านมั่นคง

“ชุมชน” หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีการรวมตัวกันเพื่อช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องที่อยู่อาศัย ตามแนวทางของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

“พอช.” หมายถึง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

๔. ชุมชนที่จะขอจัดตั้งสหกรณ์ตามระเบียบนี้ต้อง

(๑) มีภูมิสำเนาหรือประกอบอาชีพหลักหรือมีวงสัมพันธ์อย่างหนึ่งอย่างใดอยู่ในเขตท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์

(๒) ชุมชนที่ขอจัดตั้งจะต้องผ่านการอบรมเบื้องต้นเกี่ยวกับ อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ รวมทั้งข้อบังคับของสหกรณ์ที่จะต้องถือใช้ และมีความประสงค์ที่จะใช้ระบบสหกรณ์ในการแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยของตนและชุมชน

(๓) มีแผนการที่ชัดเจนถึงการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิการเช่าที่ดินในพื้นที่ชุมชน

(๔) มีแผนกิจกรรมเพื่อการพัฒนาสมาชิกและชุมชน

(๕) พอช. ได้ให้คำรับรองเป็นลายลักษณ์อักษรว่า สมควรจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ได้

(๖) บุคคลที่จะจัดทำบัญชีให้กับสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง ต้องผ่านการอบรม หรือแนะนำด้านบัญชีจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

๕. การดำเนินการขอจัดตั้งสหกรณ์ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยวิธีการดำเนินการขอจัดตั้งสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยเคร่งครัดด้วย

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

(ลงนาม) พิงพิศ ดุลยพัชร

(นางพิงพิศ ดุลยพัชร)

รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
ว่าด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. ๒๕๔๘

โดยกฎกระทรวงกำหนดประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดให้สหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นหนึ่งในประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน ส่งผลให้นายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชน พ.ศ. ๒๕๒๑ ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ (๘) ประกอบด้วยมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงกำหนดระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนียนขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. ๒๕๔๘”

๒. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศทำระเบียบนี้เป็นต้นไป

๓. ให้ยกเลิกระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชน พ.ศ. ๒๕๒๑

๔. บรรดาระเบียบ คำสั่ง หรือคำแนะนำอื่นใด ซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

๕. สหกรณ์เครดิตยูเนียนอาจประกอบด้วยประชาชนทุกสาขาอาชีพ ซึ่งมีภูมิลำเนา หรือประกอบอาชีพหลัก หรือมีวงสัมพันธ์อย่างหนึ่งอย่างใดอยู่ในเขตท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์ที่จะตั้งขึ้น โดยให้กำหนดคุณสมบัติไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์

๖. กลุ่มบุคคลที่จะขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้จะต้อง

(๑) ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกต้องผ่านการอบรมเกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการของสหกรณ์ ตามหลักสูตรของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด และได้ให้คำรับรองเป็นลายลักษณ์อักษรว่าผ่านการอบรม โดยยื่นพร้อมเอกสารขอจดทะเบียนสหกรณ์

(๒) มีแผนการรับสมาชิกเพิ่มเป็นรายปี

(๓) มีอาสาสมัคร หรือสถาบันที่จะให้การสนับสนุนในด้านสำนักงานและเจ้าหน้าที่ประจำสหกรณ์ โดยเฉพาะในระยะแรกที่สหกรณ์ยังไม่มีรายได้พอที่จะจัดจ้างเจ้าหน้าที่ได้

๗. การดำเนินการขอจัดตั้งสหกรณ์ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยวิธีการดำเนินการขอจัดตั้งสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๗

๘. การจดทะเบียนสหกรณ์เครดิตยูเนียน ให้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์ประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยใช้ชื่อว่า “สหกรณ์เครดิตยูเนียน.....จำกัด”

๙. เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนสหกรณ์แล้ว ให้เป็นหน้าที่ของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน แห่งประเทศไทย จำกัด ในการแนะนำช่วยเหลือการวางรูปงาน การดำเนินงาน การบัญชี และการเงิน ตลอดจน การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

(ลงนาม) สุรศักดิ์ นาคสวัสดิ์
(นายสุรศักดิ์ นาคสวัสดิ์)
รองอธิบดี รักษาราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์
นายทะเบียนสหกรณ์

ระเบียบนายทะเบียนสภรณ

ว่าด้วยการรับจดทะเบียนสภรณและรับจดทะเบียนข้อบังคับของสภรณแท็กซี่ พ.ศ. ๒๕๔๗

ด้วยคณะกรรมการพัฒนาการสภรณแห่งชาติ ได้มีมติเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ในการจัดระเบียบสภรณแท็กซี่ เพื่อให้สภรณแท็กซี่เป็นองค์กรในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก ซึ่งเป็นผู้ขับรถแท็กซี่ให้เป็นอาชีพที่ยั่งยืน ก่อให้เกิดรายได้แก่สมาชิก เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและมีอนาคตที่มั่นคง ขณะเดียวกันการดำเนินงานของสภรณต้องชอบด้วยหลักการ วิธีการ และอุดมการณ์สภรณ ไม่ดำเนินการในลักษณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ (๔) แห่งพระราชบัญญัติสภรณ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงได้กำหนดระเบียบนายทะเบียนสภรณไว้ ดังนี้

๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบนายทะเบียนสภรณ ว่าด้วยการรับจดทะเบียนสภรณและรับจดทะเบียนข้อบังคับของสภรณแท็กซี่ พ.ศ. ๒๕๔๗”

๒. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

๓. สภรณแท็กซี่ ที่ได้รับจดทะเบียนเป็นสภรณแล้ว หรือขอขึ้นจดทะเบียนสภรณใหม่จะต้องกำหนดข้อบังคับให้มีข้อความอย่างน้อย ดังนี้

๓.๑ **คุณสมบัติสมาชิก** ให้กำหนดไว้อย่างน้อย ดังนี้

(๑) เป็นผู้มิใช่ใบอนุญาตขับรถยนต์ประเภทสาธารณะและ

(ก) เป็นผู้เช่าขับรถแท็กซี่ของสภรณ หรือ

(ข) เป็นเจ้าของรถแท็กซี่ได้ไม่เกิน ๓ คัน หรือ

(ค) เป็นผู้เช่าซื้อรถแท็กซี่

(๒) ไม่ได้เป็นสมาชิกของสภรณบริการอื่นซึ่งมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับสภรณนี้

๓.๒ **วัตถุประสงค์** สภรณมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

(๑) ประกอบการเดินทางรับจ้างบรรทุกผู้โดยสาร โดยใช้รถแท็กซี่ของสภรณตามใบอนุญาตที่ได้รับจดทะเบียนจากกรมการขนส่งทางบก รวมทั้งการตั้งศูนย์วิทยุสื่อสารด้วย

(๒) จัดหารถแท็กซี่โดยการจัดซื้อ หรือรับรถแท็กซี่ของสมาชิกทุกคันที่จะร่วมวิ่งในนามสภรณมาบริหารเพื่อให้สมาชิกเช่าขับ แต่สมาชิกคนหนึ่งจะมีรถร่วมวิ่งในนามสภรณได้ไม่เกิน ๓ คัน

(๓) จัดหารถแท็กซี่ เพื่อให้สมาชิกผู้ขับรถแท็กซี่ได้เป็นเจ้าของรถแท็กซี่คนละไม่เกิน ๓ คัน โดยวิธีการเช่าซื้อ หรือโดยวิธีการอื่นใด

(๔) ส่งเสริมการออมเงินของสมาชิก เพื่อความมั่นคงในชีวิต และเป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพตามความจำเป็น

๔. ข้อบังคับของสภรณใดที่ได้รับจดทะเบียนไปแล้วและขัดหรือแย้งกับข้อ ๓ ให้สภรณดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับในคราวประชุมใหญ่ของสภรณที่จะมีขึ้นในครั้งแรกถัดจากวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ แต่ถ้าสภรณใดกำหนดให้มีการประชุมใหญ่ไว้ก่อนแล้ว ซึ่งวันที่กำหนดนั้นมีระยะเวลาไม่เกิน ๓๐ วัน นับจากวันที่ระเบียบนี้

ใช้บังคับ หรือมีเหตุอันไม่อาจดำเนินการให้ที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับได้ทัน ให้สหกรณ์ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับในที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ครั้งถัดไปได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗

(ลงนาม) สรพล เถระพัฒน์

(นายสรพล เถระพัฒน์)

รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์
ว่าด้วยคุณค่าสหกรณ์ อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์

เพื่อความเป็นเอกภาพในการส่งเสริมและพัฒนาการสหกรณ์ และเพื่ออ้างไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของการสหกรณ์ไทย นายทะเบียนสหกรณ์เห็นควรกำหนดนิยามของคุณค่าสหกรณ์ อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ ไว้ดังนี้

๑. คุณค่าของสหกรณ์ (Cooperative Values) สหกรณ์อยู่บนพื้นฐานแห่งคุณค่าของการช่วยตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรมและความเป็นเอกภาพ สมาชิกสหกรณ์เชื่อมั่นในคุณค่าทางจริยธรรมแห่งความสุจริต ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคมและความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น โดยสืบทอดประเพณีปฏิบัติของผู้ริเริ่มการสหกรณ์

๒. อุดมการณ์สหกรณ์ (Cooperative Ideology) คือ ความเชื่อร่วมกันที่ว่า การช่วยตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์จะนำไปสู่การกินดี อยู่ดี มีความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคม

๓. หลักการสหกรณ์ (Cooperative Principles) คือ แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม

หลักสหกรณ์สากล ๗ ประการ ได้แก่

หลักการที่ ๑ การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง (Voluntary and open Membership)

สหกรณ์เป็นองค์การโดยสมัครใจ ที่เปิดรับบุคคลทุกคนซึ่งสามารถใช้บริการของสหกรณ์ได้ โดยปราศจากการกีดกันทางเพศ สังคม เชื้อชาติ การเมือง หรือ ศาสนา และบุคคลนั้นต้องเต็มใจรับผิดชอบในฐานะสมาชิก

หลักการที่ ๒ การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย (Democratic Member control)

สหกรณ์เป็นองค์การประชาธิปไตยที่ควบคุมโดยมวลสมาชิก ซึ่งมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของสหกรณ์ ไม่ว่าชายหรือหญิงที่ได้รับเลือกเป็นตัวแทนสมาชิกต้องมีความรับผิดชอบต่อมวลสมาชิก สมาชิกของสหกรณ์ชั้นปฐมมีสิทธิออกเสียงเท่าเทียมกัน (หนึ่งคนหนึ่งเสียง) ส่วนสหกรณ์ในระดับอื่นก็จัดให้เป็นไปตามวิถีประชาธิปไตย

หลักการที่ ๓ การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก (Member Economic Participation)

สมาชิกพึงร่วมทุนกับสหกรณ์ของตนอย่างเท่าเทียมกัน และควบคุมการใช้เงินทุนตามวิถีประชาธิปไตย โดยปกติอย่างน้อยส่วนหนึ่งของทุน ต้องมีทรัพย์สินส่วนรวมของสหกรณ์ และสมาชิกพึงได้รับผลตอบแทนจากเงินทุน (ถ้ามี) อย่างจำกัด ภายใต้เงื่อนไขของความเป็นสมาชิก เหล่าสมาชิกจะจัดสรรเงินส่วนเกินเพื่อจุดมุ่งหมายบางอย่างหรือทั้งหมดดังต่อไปนี้ คือ เพื่อพัฒนาสหกรณ์ของตนโดยอาจจัดเป็นกองทุนสำรอง ซึ่งอย่างน้อยส่วนหนึ่งจะไม่นำมาแบ่งปันกัน เพื่อจัดสรรผลประโยชน์ให้สมาชิกตามส่วนธุรกรรมที่ตนทำกับสหกรณ์ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมอื่น ๆ ที่มวลสมาชิกเห็นชอบ

/ หลักการที่ ๓ .....

หลักการที่ ๔ การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ (Autonomy and Independence)

สหกรณ์เป็นองค์การอิสระที่ช่วยตนเองภายใต้การควบคุมของสมาชิก หากสหกรณ์นั้น ๆ ทำข้อตกลงร่วมกับองค์กรอื่นๆ รวมถึงรัฐบาล หรือแสวงหาทุนจากแหล่งภายนอกต้องมั่นใจได้ว่าการกระทำของสหกรณ์เช่นนั้นอยู่ภายใต้การควบคุมแบบประชาธิปไตย โดยมวลสมาชิก รวมถึงยังคงดำรงความเป็นอิสระของสหกรณ์ไว้ได้

หลักการที่ ๕ การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ (Education, Training and Information)

สหกรณ์พึงให้การศึกษ และฝึกอบรมแก่บรรดาสมาชิก ผู้แทนจากการเลือกตั้ง ผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่ เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นพัฒนาสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สหกรณ์พึงให้ข่าวสารความรู้แก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน และผู้นำทางความคิด เกี่ยวกับคุณลักษณะ และประโยชน์ของการสหกรณ์

หลักการที่ ๖ การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ (Cooperation among Cooperatives)

สหกรณ์พึงให้บริการแก่สมาชิกอย่างเต็มที่ และสร้างความเข้มแข็งแก่ขบวนการสหกรณ์ โดยร่วมมือกันเป็นขบวนการตามโครงสร้างระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ

หลักการที่ ๗ การเอื้ออาทรต่อชุมชน (Concern for Community)

สหกรณ์พึงดำเนินงาน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนของตน ตามนโยบายที่มวลสมาชิกให้ความเห็นชอบ

๔. วิธีการสหกรณ์ (Cooperative Practices)

วิธีการสหกรณ์ คือ การนำหลักการสหกรณ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคม เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกและชุมชน โดยไม่ละเลยหลักการธุรกิจที่ดี

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

(ลงนาม) เลอพงษ์ มุสิกะมาน

(นายเลอพงษ์ มุสิกะมาน)

รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์

ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์

เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดแผนดำเนินการ
เกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง

เพื่อให้การรับจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมผลประโยชน์ของบรรดาสมาชิกที่จะต้องมีการร่วมมือกันตามประเภทของสหกรณ์ที่ขอจดทะเบียน เป็นไปตามหลักการสหกรณ์และบังเกิดประโยชน์แก่บรรดาสมาชิกตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และกฎหมายอื่น รวมถึงเพื่อให้ผู้ใดใช้ระบบสหกรณ์เป็นช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความมาตรา ๓๔ (๒) มาตรา ๑๖ (๑) ประกอบมาตรา ๓๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดและจัดทำแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้น ดังต่อไปนี้

๑. แผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ การจัดทำแผนธุรกิจของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งจะต้องมีการร่วมมือกันตามประเภทของสหกรณ์ในลักษณะที่ไม่มุ่งหวังจะแสวงหากำไรสูงสุดมุ่งเน้นกระทำธุรกิจกับสมาชิกเพื่อจะแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิกเป็นหลัก และธุรกิจนั้นต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งสหกรณ์ และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑.๑ ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกของสหกรณ์และการรับสมาชิกใหม่

(๑) ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ จะต้องเป็นผู้ที่มีปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจและทางสังคมตามวัตถุประสงค์ที่ขอจดทะเบียน เป็นผู้ที่มีความมุ่งหวังจะใช้หลักการและวิธีการของสหกรณ์แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าว

(๒) สมาชิกแรกตั้ง คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ และการรับสมาชิกใหม่ จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อบังคับ

(๓) การรับสมาชิกสมทบ (หากมี)

๓.๑ การกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกสมทบ ให้กำหนดได้เฉพาะผู้ที่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับสมาชิก หรือเป็นบุคคลในองค์กรหรือหน่วยงานที่ขาดคุณสมบัติจะสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ หรือเป็นบุคคลที่อาศัยหรือประกอบอาชีพอยู่ในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียง ตามคุณสมบัติในการรับสมาชิกที่กำหนดในข้อบังคับแต่ขาดคุณสมบัติที่จะสมัครเข้าเป็นสมาชิก กรณีการรับสมาชิกสมทบในพื้นที่ใกล้เคียงให้รับได้เฉพาะเท่าที่จำเป็นและจะบังเกิดผลดีแก่การดำเนินงานและมีความสะดวกที่จะดำเนินธุรกิจร่วมกับสหกรณ์

๓.๒ สมาชิกของสหกรณ์จะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมทางธุรกิจมากกว่าสมาชิกสมทบ หากตรวจพบว่าสหกรณ์ใดกระทำธุรกิจร่วมกับสมาชิกสมทบเกินกว่าสมาชิกโดยรวม จะถือว่าสหกรณ์ไม่อาจดำเนินกิจการให้บังเกิดผลดีต่อบรรดาสมาชิก รวมทั้งจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบสหกรณ์โดยรวม นายทะเบียนสหกรณ์จะพิจารณาสั่งให้สหกรณ์แก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวหรือใช้อำนาจสั่งเลิกสหกรณ์เสีย ทั้งนี้ ให้รวมถึงสหกรณ์ที่ได้รับจดทะเบียนจัดตั้งไว้แล้ว

๑.๒ ความเป็นไปได้ในการจัดหาเงินทุน

(๑) การกำหนดแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจ จะต้องมีความเป็นไปได้ในการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมุ่งเน้นการระดมทุนจากสมาชิก และการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์เป็นหลัก

(๒) หากแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจที่กำหนด จะต้องใช้ทุนดำเนินงานเกินกว่าการระดมทุนข้างต้นและมีแผนการจัดหาเงินทุนจากแหล่งอื่น เช่น การกู้ยืมเงินจากภายนอก การขอหรือรับเงินช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรเอกชนใดๆ จะต้องกำหนดแหล่งเงินทุนที่ชัดเจน รวมถึงแสดงหลักฐานอันจะทำให้เชื่อได้ว่าเมื่อจัดตั้งเป็นสหกรณ์แล้วจะได้รับเงินกู้หรือเงินช่วยเหลือดังกล่าว

ทั้งนี้ หากสหกรณ์ที่ได้รับจดทะเบียนไม่อาจจัดหาเงินทุนได้ตามแผน ฯ ภายในหนึ่งปี โดยไม่มีเหตุอันควร จนเป็นเหตุให้เห็นว่าสหกรณ์ไม่อาจดำเนินกิจการให้เป็นผลดี นายทะเบียนสหกรณ์จะพิจารณาใช้อำนาจสั่งเลิกสหกรณ์ดังกล่าวเสีย

๑.๓ ธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง ต้องเป็นธุรกิจที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิก ในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ หรือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก ซึ่งจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและไม่มุ่งดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงหากำไร มาแบ่งปันกันในหมู่สมาชิก รวมทั้งจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

(๑) การดำเนินธุรกิจที่มีใช้กิจกรรมร่วมกันตามประเภทของสหกรณ์หรือไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งสหกรณ์

(๒) การดำเนินธุรกิจขายตรงหรือธุรกิจอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ซึ่งมีการระดมการรับสมาชิกในลักษณะที่มุ่งเสนอผลตอบแทนจากการดำเนินธุรกิจ ในรูปแบบขายตรงหรือแชร์ลูกโซ่ โดยที่ผู้สมัครเป็นสมาชิกไม่ได้เป็นผู้ที่เห็นชอบในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

(๓) การดำเนินธุรกิจที่กระทำกับสมาชิกสมทบเป็นหลัก หรือมุ่งเน้นที่จะทำธุรกิจกับสมาชิกสมทบเกินกว่าสมาชิกโดยรวม

(๔) การจัดซื้อหรือจัดหาที่ดินเพื่อพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัย โดยสมาชิกไม่ได้เป็นผู้ที่มีความเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัย รวมถึงการสร้างบ้านหรือที่อยู่อาศัยเกินกว่าจำนวนสมาชิกแรกตั้งเพื่อนำไปจัดสรรหรือขายให้แก่บุคคลภายนอกเป็นหลัก

(๕) การดำเนินธุรกิจในลักษณะที่ทำให้เชื่อได้ว่าเป็นการหลบเลี่ยงภาษีหรือเป็นการหลบเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือมีพฤติกรรมใดๆ อันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบสหกรณ์โดยรวม

๑.๔ ความเป็นไปได้ในการดำเนินธุรกิจ การจัดทำแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้นจะต้องจัดทำอย่างน้อยสามปี มีความเป็นไปได้ในการดำเนินธุรกิจและสามารถปฏิบัติได้จริง และเพื่อแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์สามารถดำเนินกิจการและให้บริการธุรกิจ แก่สมาชิกได้ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของสมาชิก คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์จะต้องสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกของสหกรณ์รายบุคคลให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดเสียก่อน จึงจะกำหนดหรือจัดทำแผนธุรกิจให้สอดคล้องต่อไป ทั้งนี้ แผนดำเนินธุรกิจให้จัดทำตามแบบแนบท้ายประกาศซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) แผนธุรกิจที่สหกรณ์ทำกับสมาชิก

(๒) แผนการจัดหาเงินทุนมาดำเนินการ

(๓) แผนการให้ความรู้แก่สมาชิก

(๔) แผนโครงสร้างและอัตรากำลัง

๑.๕ การจัดจ้างหรือมอบหมายผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชี เพื่อให้สหกรณ์สามารถทำบัญชีได้ตามความในมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ อันจะบังเกิดผลดีต่อการดำเนินกิจการของสหกรณ์ จึงกำหนดว่ากรณีที่สหกรณ์ยังไม่อยู่ในฐานะที่จะจัดจ้างเจ้าหน้าที่บัญชีได้ ให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์หรือที่ประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกมีมติมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชี เป็นการเฉพาะอย่างน้อย ๑ คน

๒. การดำเนินการของสหกรณ์เมื่อได้รับจดทะเบียน สหกรณ์ที่ได้รับจดทะเบียนจัดตั้งแล้ว หากไม่สามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่กำหนดได้ สหกรณ์จะต้องจัดประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงแผนดำเนินการ ฯ ภายในระยะเวลาที่เห็นสมควรหรือตามที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนสหกรณ์ และหากสหกรณ์ใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนดำเนินการ ฯ โดยไม่มีเหตุอันสมควรให้ถือว่าสหกรณ์ไม่อาจดำเนินกิจการให้เป็นผลดี หรือการดำเนินกิจการของสหกรณ์ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ระบบสหกรณ์โดยรวมหรือประโยชน์ส่วนรวม นายทะเบียนสหกรณ์อาจสั่งเลิกสหกรณ์นั้นได้ หรือหากเห็นว่าจำเป็นต้องแก้ไขอาจสั่งให้ผู้ตรวจการสหกรณ์ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือดำเนินกิจการของสหกรณ์ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้

ประกาศฉบับนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

สมชาย ชาญณรงค์กุล
อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์
นายทะเบียนสหกรณ์

แผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์

๑) แผนธุรกิจที่สหกรณ์ทำกับสมาชิก

การดำเนินธุรกิจในรูปแบบของสหกรณ์นั้น สมาชิกมีฐานะเป็นทั้งเจ้าของผู้ใช้บริการจากสหกรณ์ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มาทำธุรกิจกับสหกรณ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สหกรณ์สามารถดำเนินธุรกิจได้ และการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ต้องทำกับสมาชิกของสหกรณ์เป็นหลักเท่านั้น โดยการดำเนินธุรกิจต้องไม่มุ่งแสวงหากำไรจากบุคคลภายนอกมาแบ่งปันกัน อยู่ภายใต้กรอบวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นเท่านั้น ซึ่งแผนธุรกิจที่สหกรณ์ทำกับสมาชิก อาจจะประกอบด้วย

ที่	แผนธุรกิจที่สหกรณ์ทำกับสมาชิก	ปีที่ ๑		ปีที่ ๒		ปีที่ ๓	
		จำนวนคน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวนคน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวนคน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)
๑	แผนธุรกิจรับฝากเงินจากสมาชิก ๑) การรับฝากเงินประเภท..... ๒) การรับฝากเงินประเภท..... ๓) การรับฝากเงินประเภท.....						
๒	แผนธุรกิจการให้สินเชื่อแก่สมาชิก ๑) เงินกู้..... ๒) เงินกู้..... ๓) เงินกู้.....						
๓	แผนธุรกิจการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ๑) ..... ๒) ..... ๓)						
๔	แผนธุรกิจการรวบรวมผลผลิต ๑) ..... ๒) ..... ๓)						
๕	แผนธุรกิจการแปรรูปผลผลิต ๑) ..... ๒) ..... ๓)						
๖	แผนธุรกิจการให้บริการ ๑) ..... ๒) ..... ๓)						

หมายเหตุ เป็นแผนที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้และการดำเนินธุรกิจต้องคำนึงถึงเงินทุนของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งมีอยู่

๒) แผนการจัดหาทุนมาดำเนินงาน

ตามหลักสหกรณ์ข้อที่ ๓ “การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก” สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการให้ทุนแก่สหกรณ์ของตนอย่างเป็นธรรม โดยสมาชิกทุกคนต้องถือหุ้นในสหกรณ์เพื่อให้สหกรณ์มีทุนสำหรับการดำเนินธุรกิจหรือกิจกรรมต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าทุนเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจ รวมถึงเป็นการแสดงถึงความพร้อมของสหกรณ์ที่จะดำเนินธุรกิจเป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักที่กำหนดไว้ แผนในการจัดหาทุนมาดำเนินงานของสหกรณ์เบื้องต้น ประกอบด้วย เงินค่าหุ้น เงินรับฝาก เงินกู้ยืม

แบบสรุปแผนการจัดหาทุนมาดำเนินงาน

ที่	แผนการจัดหา ทุนมาดำเนินงาน	แหล่งเงินทุน	ปีที่ ๑		ปีที่ ๒		ปีที่ ๓	
			จำนวน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)
๑	ค่าหุ้น							
๒	เงินรับฝาก							
๓	เงินกู้ยืม							

รายละเอียดประกอบแผนการจัดหาเงินทุน ให้แสดงรายละเอียดวิธีการจัดหาเงินทุนมาดำเนินงาน ระบุแหล่งที่มาของเงินทุน รวมทั้งแสดงถึงแผนการใช้จ่ายเงินทุน

๓) แผนการให้ความรู้แก่สมาชิก

ตามหลักการสหกรณ์ข้อที่ ๕ “การศึกษา ฝึกอบรม และข่าวสาร” เป็นหน้าที่ของสหกรณ์จะต้องดำเนินการให้ความรู้แก่สมาชิกในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับสหกรณ์ เช่น ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสหกรณ์ หลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ ความรู้ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ และองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสหกรณ์ที่จัดตั้งใหม่จะต้องจัดแผนการให้ความรู้แก่สมาชิก โดยจัดทำเป็นโครงการให้การศึกษารอบรม มีรายละเอียดตามรูปแบบการเขียนโครงการทั่วไป ประกอบด้วย ชื่อโครงการ ผู้รับผิดชอบโครงการ หลักการและเหตุผล หัวข้อวิชาที่อบรมให้ความรู้ วิธีการอบรม จำนวนรุ่น/ครั้ง เป้าหมาย สถานที่อบรม ระยะเวลาดำเนินการ งบประมาณ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และตัวชี้วัดโครงการ

แบบสรุปแผนการให้ความรู้แก่สมาชิก (๓ ปี)					
ที่	หัวข้ออบรม ให้ความรู้แก่สมาชิก	จำนวนสมาชิก/ จำนวนครั้ง	จำนวนวัน	ช่วงระยะเวลา ที่จัดอบรม	งบประมาณ (บาท)

๔) แผนโครงสร้างและอัตรากำลัง

สหกรณ์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของ แต่ทุกคนไม่สามารถร่วมบริหารกิจการของสหกรณ์ได้ จึงต้องมีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเป็นผู้บริหารแทน มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจการและเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการทั้งปวง เพื่อให้กิจการของสหกรณ์ดำเนินการได้และให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างทั่วถึง คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พิจารณาจัดจ้างผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงานด้านต่างๆ ตามความเหมาะสมกับฐานะและความสามารถในการจัดจ้างของสหกรณ์ โดยคำนึงถึงปริมาณธุรกิจและการประหยัดเป็นสำคัญ ตำแหน่งที่มีความสำคัญในการดำเนินงานที่สหกรณ์จัดตั้งใหม่ต้องพิจารณาจัดจ้างเป็นอันดับแรก คือ ตำแหน่งพนักงานบัญชี เพื่อทำหน้าที่ในการลงบัญชี รายรับ รายจ่ายของสหกรณ์ให้เป็นปัจจุบัน และโครงสร้างภายในสหกรณ์มีองค์ประกอบสำคัญ ๔ ส่วน ได้แก่

- ๑) ที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์หรือผู้แทนสหกรณ์
- ๒) คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
- ๓) ผู้จัดการหรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์ หรือฝ่ายจัดการ
- ๔) ผู้ตรวจสอบกิจการ

ให้คณะผู้จัดตั้ง ฯ ดำเนินการจัดทำแผนดังนี้

- ๑) จัดทำโครงสร้างของสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้น
- ๒) กำหนดแผนในการจัดจ้างพนักงานในตำแหน่งที่จำเป็นต่อการดำเนินงานของสหกรณ์สอดคล้องกับปริมาณธุรกิจและรายได้ของสหกรณ์เป็นหลัก

แบบสำรวจสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกของสหกรณ์
สหกรณ์.....จำกัด

*****

แบบสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดเก็บข้อมูลด้านต่างๆ ของผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิก สำหรับใช้ประกอบการจัดทำแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของบรรดาสมาชิกได้ตรงตามวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งสหกรณ์

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

- ๑.๑ ชื่อ.....นามสกุล.....
หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน _ - _ - _ - _ - _ - _ -
เกิดวันที่.....เดือน.....ปี พ.ศ.....ปัจจุบันอายุ.....ปี สัญชาติ.....
นับถือศาสนา.....สำเร็จการศึกษา (ชั้นสูงสุด).....
- ๑.๒ ปัจจุบันประกอบอาชีพหลัก
 การเกษตร   ข้าราชการ
 พนักงานรัฐวิสาหกิจ   พนักงานบริษัท
 รับจ้าง   อื่นๆ (ระบุ).....
- ๑.๓ สถานภาพ โสด   สมรส   หม้าย/หย่าร้าง
- ๑.๔ ชื่อบิดา.....ชื่อมารดา.....
ชื่อภรรยา/สามี.....
- ๑.๕ จำนวนคนในครัวเรือน.....คน (ชาย.....คน หญิง.....คน)
 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ.....คน   พนักงานบริษัท.....คน   ทำการเกษตร.....คน
 รับจ้าง.....คน   ยังไม่เรียนหนังสือ.....คน   เรียนหนังสือ.....คน
 คนชรา.....คน   คนพิการ.....คน
(ผลรวมต้องเท่ากับจำนวนคนทั้งหมดในบ้าน กรณีทำหลายกิจกรรมให้นับกิจกรรมหลักเพียงกิจกรรมเดียว)
- ๑.๖ ตั้งบ้านเรือนอยู่เลขที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....
แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....
เบอร์โทรศัพท์.....อีเมล.....
และอยู่ในท้องที่นี้ติดต่อกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ..... (ตรวจสอบจากสำเนาทะเบียนบ้าน)
- ๑.๗ ลักษณะของที่อยู่อาศัย
 บ้านตนเอง   บ้านเช่า/เช่าซื้อ   บ้านพักของทางการทหาร   บ้านผู้อื่น
- ๑.๘ ขณะนี้เป็นสมาชิกหรือลูกค้าของ (ให้ระบุชื่อ)
 สหกรณ์.....   กลุ่มเกษตรกร.....
 ธนาคารพาณิชย์.....   อื่นๆ (ระบุ).....
- ๑.๙ บทบาทหน้าที่ของท่านในสังคม (เช่น ผู้นำชุมชน/ประธาน/ทางการเมือง/ปราชญ์ชาวบ้าน/อื่นๆ ระบุ)
.....
.....

๑.๑๐ ท่านมีปัญหาหรือความเดือดร้อนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหลัก/การดำรงชีพในเรื่องใด

.....
.....
.....

๑.๑๑ กิจกรรมใดที่ท่านจะร่วมกันทำเมื่อจัดตั้งเป็นสหกรณ์แล้ว

.....
.....
.....

๑.๑๒ ท่านคิดว่าจะได้อะไรจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์

.....
.....
.....

ตอนที่ ๒ สถานะทางเศรษฐกิจ

๒.๑ รายการสินทรัพย์ที่สำคัญ (ยอดรวมทั้งสิ้น.....บาท)

๑. ไม่มีบ้านพักของตนเอง

๒. มีบ้านพักเป็นของตนเอง มูลค่ารวม.....บาท

ที่	ลักษณะที่อยู่อาศัย	พื้นที่ (ตรม.)	มูลค่าปัจจุบัน	หมายเหตุ
๑	บ้านเดี่ยว			
๒	ทาวเฮาส์			
๓	อาคารพาณิชย์			
๔	คอนโด/อาคารชุด			
๕	อื่นๆ (ระบุ)			

๒) ที่ดิน (จำแนกประเภทที่ดิน ที่อยู่อาศัย ทำการเกษตร เช่น: ทำนา ทำไร่ ทำสวน)

มูลค่ารวม.....บาท

ประเภท	ผู้มีชื่อในหนังสือแสดงสิทธิ์	ที่ดินตั้งอยู่	เนื้อที่ (ไร่/งาน/วา)	การชลประทานที่ได้รับ	มูลค่าปัจจุบัน (บาท)	สถานะของที่ดิน	
						ติดภาระจำนอง	ไม่ติดภาระจำนอง

๓) ยานพาหนะและเครื่องจักรกลทางการเกษตร มูลค่ารวม.....บาท

ที่	ลักษณะยานพาหนะ	จำนวน (คัน)	มูลค่าปัจจุบัน	หมายเหตุ
๑	รถเก๋ง			
๒	รถปิคอัพ			
๓	รถตู้			
๔	รถสิบล้อ			
๕	รถจักรยานยนต์			
๖	เครื่องจักรกลการเกษตร			
๗	อื่นๆ (ระบุ)			

๔) สัตว์ใช้งาน/ทำพันธุ์ มูลค่ารวม.....บาท

ประเภท	จำนวน (ตัว)	ใช้งาน (ตัว)	ทำพันธุ์ (ตัว)	มูลค่าปัจจุบัน

๕) ทรัพย์สินอื่นๆ มูลค่ารวม.....บาท

รายการ	มูลค่าปัจจุบัน

๒.๒ รายการหนี้สินที่สำคัญ (ยอดรวมทั้งสิ้น.....บาท)

ที่	เจ้าหนี้	กู้ตั้งแต่	จำนวนเงิน ที่เป็นหนี้ (บาท)	วัตถุประสงค์ การกู้	หลัก ประกัน	สถานะหนี้สิน (ทำเครื่องหมาย /)	
						หนี้ปกติ	หนี้ค้าง
๑	สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร						
๒	ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร						
๓	ธนาคารพาณิชย์						
๔	กองทุนหมู่บ้าน						
๕	พ่อค้าคนกลาง/นายทุน						
๖	ญาติ/เพื่อนบ้าน						
๗	อื่นๆ (ระบุ)						

๒.๓ รายได้รอบปีที่ผ่านมา (ยอดรวมทั้งสิ้น.....บาท)

๑) เงินเดือน (รวมทั้งปี) จำนวน.....บาท

๒) ทำการเกษตร (รวมทั้งปี) จำนวน.....บาท (ให้ระบุรายละเอียด)

ประเภท	เนื้อที่หรือ จำนวน ผลผลิต	ที่ดินที่ใช้ในการผลิต		ผลผลิต ทั้งหมด	ผลผลิตในส่วนที่ขาย	
		ของตนเอง (ไร่/งาน/วา)	ถือครอง ประการอื่น (ไร่/งาน/วา)		จำนวน	รวมมูลค่า (บาท)

๓) รายได้อื่นรวมทั้งปี (ให้ระบุรายละเอียด เช่น รับจ้าง ค้าขาย ฯลฯ)

ลำดับที่	รายการ	รายได้สุทธิ (บาท)

๒.๔ รายจ่าย (รวมทั้งปี) ยอดรวมทั้งสิ้น.....บาท

ก. รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ รวม.....บาท

(๑) ทำการเกษตร (ค่าพันธุ์ ปุ๋ย ยา ค่าจ้าง อาหารสัตว์ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ให้ระบุค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทการทำกรเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์)

ที่	รายการ	รายจ่าย (บาท)
๑		
๒		
๓		
๔		
๕		

(๒) รายจ่ายอื่นๆ (ที่ไม่ได้ระบุไว้ในข้อ ๒.๔ ในวงเล็บ ๑) รวม.....บาท

ที่	รายการ	รายจ่าย (บาท)
๑		
๒		
๓		
๔		

ข. รายจ่ายครัวเรือน รวม.....บาท

ที่	รายการ	รายจ่าย (บาท)
๑	ค่าอาหารสำหรับครัวเรือน	
๒	ค่าเครื่องนุ่งห่ม	
๓	ค่ายารักษาโรค-ค่ารักษาพยาบาล	
๔	ค่าใช้จ่ายในการศึกษา	
๕	รายจ่ายลงทุน หรือจัดหาทรัพย์สิน เช่น ที่ดิน ที่วี บ้าน รถยนต์ ฯลฯ	
๖	อื่นๆ (ระบุ)	

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลดังกล่าวข้างต้น เป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....ผู้ให้ข้อมูล
(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้สำรวจข้อมูล
(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ที่ กษ ๑๑๐๘/๐๐๒

กรมส่งเสริมสหกรณ์ เทเวศร์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๗ มกราคม ๒๕๕๑

เรื่อง การกำหนดชื่อชุมนุมสหกรณ์ที่จัดตั้งใหม่

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง ๑. คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ ๕๐/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๕
๒ คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ ๘๒๗/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักเกณฑ์และเงื่อนไข ให้ชุมนุมสหกรณ์เป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ

ตามคำสั่งที่อ้างถึง ๑ นายทะเบียนสหกรณ์ได้แต่งตั้งสหกรณ์จังหวัด เป็นรองนายทะเบียนสหกรณ์ และตามคำสั่งที่อ้างถึง ๒ นายทะเบียนสหกรณ์ได้มอบอำนาจการรับจดทะเบียนสหกรณ์ให้แก่รองนายทะเบียนสหกรณ์ ที่แต่งตั้งจากสหกรณ์จังหวัด นั้น

ปรากฏว่าในปัจจุบันมีการรับจดทะเบียนชุมนุมสหกรณ์เป็นนิติบุคคลและเป็นสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๕ โดยมีคำว่า “แห่งประเทศไทย” เป็นส่วนหนึ่งของชื่อ ทำให้เกิดความสับสนว่า เป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ ตามมาตรา ๑๐๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และตามข้อเท็จจริงแล้วชุมนุมสหกรณ์ใดจะมีฐานะเป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

นายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาแล้ว เพื่อให้การรับจดทะเบียนชุมนุมสหกรณ์เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และเพื่อป้องกันความสับสนที่จะเกิดขึ้น จึงกำหนดให้ชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศเท่านั้น ที่สามารถใช้คำว่า “แห่งประเทศไทย” เป็นส่วนหนึ่งของชื่อ สำหรับชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาคที่มีอยู่ในปัจจุบันและมีคำว่า “แห่งประเทศไทย” เป็นส่วนหนึ่งของชื่อ ให้สหกรณ์จังหวัดและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์แนะนำให้ชุมนุมสหกรณ์แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับโดยการเปลี่ยนชื่อสหกรณ์ในการประชุมใหญ่คราวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) บุญส่ง พานิชการ

(นายบุญส่ง พานิชการ)

รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์

สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

โทร ๐ ๒๒๘๒ ๖๕๙๕

โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๕๐๘๒

E-mail: cpd__cepo@cpd.go.th

www.cpd.go.th

ที่ กษ. ๑๑๐๘/๙๓๗๙

กรมส่งเสริมสหกรณ์ เทเวศร์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐

เรื่อง การกำหนดชื่อที่จะใช้ในการจดทะเบียนสหกรณ์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

ด้วยปัจจุบันมีคณะบุคคลที่ประสงค์จะจัดตั้งสหกรณ์ ยื่นขอจองชื่อสหกรณ์ที่จะจดทะเบียน โดยกำหนดชื่อสหกรณ์เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ไม่ว่าจะเป็นคำพ้องรูปหรือพ้องเสียง ซึ่งเป็นการกระทำ ที่มีบังควร

กรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาแล้ว เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เห็นควรกำชับ สหกรณ์จังหวัดในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ที่รับมอบอำนาจรับจดทะเบียนสหกรณ์ ใช้ดุลยพินิจในการ รับจดทะเบียนสหกรณ์ที่กำหนดชื่อที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ไม่ว่าจะเป็นคำพ้องรูปหรือพ้องเสียงก็ตาม โดยแนะนำให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์แก้ไขเปลี่ยนแปลงชื่อหรือหากชื่อดังกล่าวได้รับพระบรมราชานุญาต ต้องมี หลักฐานเป็นหนังสือประกอบการพิจารณาด้วย เนื่องจากมาตรา ๓๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ในการพิจารณารายการที่เกี่ยวกับคำขอหรือรายการในข้อบังคับของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง ถ้านายทะเบียน สหกรณ์เห็นว่ารายการดังกล่าวไม่ถูกต้อง นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์แก้ไข หรือดำเนินการให้ถูกต้องได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ถือปฏิบัติ อย่างเคร่งครัด

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) จิตรกร สามประดิษฐ์

(นายจิตรกร สามประดิษฐ์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

โทร ๐ ๒๒๘๒ ๖๕๙๕

โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๕๐๘๒

E-mail: cpd-cepo@cpd.go.th

www.cpd.go.th

สมาชิกสมทบ

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๔๑ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศกำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้ คุณสมบัติ วิธีรับสมัคร และการขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสมทบให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

ห้ามมิให้สหกรณ์ให้สิทธิแก่สมาชิกสมทบในการนำชื่อของสมาชิกสมทบเข้าเป็นองค์ประชุมในการประชุมใหญ่ การออกเสียงในเรื่องใดๆ หรือเป็นกรรมการดำเนินการ

นายทะเบียนสหกรณ์

- ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง กำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้ ประกาศ ณ วันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๒
- คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ ๗๔๙/๒๕๕๒ เรื่อง การจดทะเบียนข้อบังคับสหกรณ์กำหนดคุณสมบัติสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ สั่ง ณ วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒
- ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖ (เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกสมทบ ข้อ ๑.๑ (๓))

ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์
เรื่อง กำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๑ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ นายทะเบียนสหกรณ์จึงกำหนดให้สหกรณ์ทุกประเภทสามารถรับสมาชิกสมทบได้ ทั้งนี้ให้สหกรณ์กำหนด คุณสมบัติ วิธีรับสมัคร การขาดจากสมาชิกภาพ สิทธิและหน้าที่ ตลอดจนเงื่อนไขอื่นๆ ที่จำเป็นในการรับสมาชิกสมทบ ไว้ในข้อบังคับ เพื่อดำเนินปฏิบัติต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๒

(ลงชื่อ) *อภิชัย การุณยวนิช*

(นายอภิชัย การุณยวนิช)

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

คำสั่งนายทะเบียนสภครณ

ที่ ๗๔๙/ ๒๕๕๒

เรื่อง การจดทะเบียนขอบังคับสภครณกำหนดคุณสมบัติสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑

แห่งพระราชบัญญัติสภครณ พ.ศ. ๒๕๕๒

พระราชบัญญัติสภครณ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๑ บัญญัติให้สภครณสามารถรับสมาชิกสมทบได้ โดยกำหนดคุณสมบัติ วิธีรับสมัคร การขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสมทบไว้ในข้อบังคับของสภครณ ดังนี้ นายทะเบียนสภครณจึงได้พิจารณารับจดทะเบียนขอบังคับของสภครณทุกประเภทที่กำหนดคุณสมบัติสมาชิกสมทบเป็นบุคคลธรรมดา ทั้งที่บรรลุนิติภาวะและไม่บรรลุนิติภาวะ คณะบุคคลหรือนิติบุคคลตลอดมา แต่มาบัดนี้คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่าคุณสมบัติสมาชิกสมทบที่กำหนดโดยข้อบังคับของสภครณตามมาตรา ๔๑ ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติ มาตรา ๓๓(๒) แห่งพระราชบัญญัติสภครณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ด้วย คือเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะเท่านั้น (หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑/๑๓๓๒ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๑) แม้จะได้ขอทบทวนขอให้พิจารณาความเห็นอีกครั้งหนึ่งแล้ว แต่คณะกรรมการกฤษฎีกายังยืนยันเป็นไปตามความเห็นเดิม (หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑/๐๔๓๓ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๒) มีผลให้การจดทะเบียนขอบังคับของสภครณในส่วนคุณสมบัติสมาชิกสมทบกำหนดเป็นบุคคลธรรมดาและไม่บรรลุนิติภาวะ คณะบุคคลหรือนิติบุคคล ไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยสภครณ

ฉะนั้น เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสภครณ ตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการของสภครณ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖(๔) แห่งพระราชบัญญัติสภครณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกอบมาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นายทะเบียนสภครณจึงออกคำสั่งไว้ ดังนี้

๑. เพิกถอนการรับจดทะเบียนขอบังคับของสภครณทุกสภครณที่กำหนดคุณสมบัติสมาชิกสมทบเป็นบุคคลธรรมดาไม่บรรลุนิติภาวะ หรือคณะบุคคล หรือนิติบุคคล ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป
๒. บุคคลธรรมดา หรือคณะบุคคล หรือนิติบุคคลต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกสมทบ นับแต่วันเพิกถอนคำสั่งรับจดทะเบียนขอบังคับตามข้อที่ ๑ แต่ผู้เป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะให้คงยังเป็นสมาชิกสมทบตามข้อบังคับของสภครณต่อไป
๓. ก่อนพ้นจากสมาชิกสมทบผู้ใดมีนิติสัมพันธ์อย่างไรอยู่กับสภครณ เมื่อพ้นจากสมาชิกสมทบหากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่บอกเลิกนิติสัมพันธ์นั้น สภครณอาจให้นิติสัมพันธ์นั้นยังคงดำเนินอยู่ต่อไปจนกว่าจะสิ้นสุดไปตามเงื่อนไข หรือเงื่อนไขเวลาที่ตกลงกัน แต่จะทำการใดก่อผลผูกพันขึ้นใหม่ไม่ได้ เช่น สัญญาฝากเงินถอนได้ตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงกันไว้ แต่จะฝากเพิ่มใหม่ไม่ได้ หรือสัญญากู้ยืมเงินชำระหนี้ตามระยะเวลาที่กำหนดในสัญญาจนกว่าจะเสร็จสิ้นอายุสัญญา แต่จะกำหนดผูกพันใหม่ไม่ได้

/๔. สภครณต้อง.....

๔. สหกรณ์ต้องดำเนินการเพื่อขจัดทะเบียนแก้ไขข้อบังคับในส่วนที่ถูกเพิกถอนตามข้อ ๑ โดยเร็ว

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

(นายฉกรรจ์ แสงรักษาวงศ์)

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

นายทะเบียนสหกรณ์

ที่ นร ๐๙๐๑/๑๓๓๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๓ ธันวาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอรื้อคุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑.๔/ป ๕๕๑

ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกลำดับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง คุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒

ตามที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ขอรื้อปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมส่งเสริมสหกรณ์) แต่งตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงนั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหารือเรื่องดังกล่าวและมีความเห็นปรากฏตามบันทึกลำดับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ได้ส่งมาด้วย อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักอำนวยการ

โทร.๐ ๒๒๒๒ ๐๒๐๖-๙ ต่อ ๑๐๗

ฝ่ายกฎหมายสวัสดิการสังคม

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๐๒๐๖-๙ ต่อ ๔๐๖, ๔๐๙

โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๕๖๖๑

www.kriadika.go.th

www.lawreform.go.th

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง คุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๑๑๑๕/๖๐๕๒ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศกำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้ โดยคุณสมบัติ วิธีรับสมัคร และการขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสมทบให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ ทำให้สหกรณ์ต่างๆ มีอำนาจในการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกสมทบได้เอง ซึ่งสหกรณ์ต่างๆ ได้กำหนดในข้อบังคับของสหกรณ์ให้รับสมาชิกสมทบที่เป็นนิติบุคคลได้ ทำให้เกิดปัญหาในระบบสหกรณ์โดยรวม เนื่องจากมีนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดเข้ามาเป็นสมาชิกสมทบของสหกรณ์และใช้ระบบสหกรณ์เป็นเครื่องมือ ในการดำเนินธุรกิจของบริษัท กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นมาเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว แต่ไม่สามารถหาข้อยุติได้ เนื่องจากคณะทำงานมีปัญหาเกี่ยวกับการตีความในข้อกฎหมายว่าคุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามที่กำหนดในมาตรา ๔๑ ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๓๓ ที่กำหนดให้สมาชิกสหกรณ์มีคุณสมบัติเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะหรือไม่ เนื่องจากมาตรา ๓๓ บัญญัติให้สมาชิกสหกรณ์มีคุณสมบัติเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ

กรมส่งเสริมสหกรณ์ จึงขอหารือข้อกฎหมายว่า คุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ จะต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวที่กำหนดให้สหกรณ์ต้องมีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะด้วยหรือไม่อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า โดยที่มาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้สหกรณ์จัดตั้งได้โดยการจดทะเบียน

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร. ๐๙๐๑/๑๓๓๐ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๓๓ สหกรณ์จะตั้งขึ้นได้โดยการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิกโดยวิธีช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสหกรณ์และต้อง

- (๑) มีกิจการร่วมกันตามประเภทของสหกรณ์ที่ขอจดทะเบียน
- (๒) มีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ
- (๓) มีทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้นที่มีมูลค่าเท่าๆ กัน และสมาชิกแต่ละคนจะต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ไม่เกินหนึ่งในห้าของหุ้นที่ชำระแล้วทั้งหมด
- (๔) มีสมาชิกซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อบังคับภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๔๓ (๗) ประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียนให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก โดยวิธีการช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสหกรณ์และต้องมีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ โดยคุณสมบัติของสมาชิกให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ ประกอบกับมาตรา ๔^๒ ซึ่งกำหนดความหมายของคำว่า “สหกรณ์” ไว้ว่า คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมโดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แสดงให้เห็นว่า พระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ มุ่งหมายให้บุคคลธรรมดาซึ่งบรรลุนิติภาวะรวมกลุ่มกันโดยสมัครใจ ในการดำเนินกิจการที่บรรดาสมาชิกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีความมุ่งหมายร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิก เมื่อพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ กำหนดให้สมาชิกสมทบสามารถเข้ามาเป็นสมาชิกของสหกรณ์ประเภทหนึ่งได้ เพื่อส่งเสริมหลักการและวิธีการสหกรณ์ให้แพร่ขยายไปยังกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่สนใจกิจกรรมสหกรณ์ เช่น กรณีของสหกรณ์นิคม สมาชิกสหกรณ์นิคมจะต้องอยู่ในพื้นที่ของนิคมเท่านั้น ทำให้บุคคลที่อยู่นอกพื้นที่นิคมไม่มีสิทธิสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์นิคม กฎหมายจึงเปิดโอกาสให้บุคคลดังกล่าวเข้ามาเป็นสมาชิกสมทบ โดยมาตรา ๔๑^๓ กำหนดให้นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศกำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้สำหรับคุณสมบัติ วิธีการรับสมัคร และการขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสมทบให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

เมื่อกฎหมายให้อำนาจสหกรณ์ออกข้อบังคับกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกและสมาชิกสมทบตามมาตรา ๓๓ (๔)^๔ และมาตรา ๔๑ วรรคสอง แล้วแต่กรณี การกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกหรือสมาชิกสมทบจึงอาจแตกต่างกันได้ อย่างไรก็ตาม ในการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกและสมาชิกสมทบต้องคำนึงถึงลักษณะสำคัญอันเป็นองค์ประกอบของสหกรณ์ตามมาตรา ๓๓ (๒)^๕ คือ เป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้ง

---

^๒ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สหกรณ์ หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมโดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ มาตรา ๔๑ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศกำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้

คุณสมบัติ วิธีการรับสมัคร และการขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสมทบให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

ห้ามมิให้สหกรณ์ให้สิทธิแก่สมาชิกสมทบในการนับชื่อของสมาชิกสมทบเข้าเป็นองค์ประชุมในการประชุมใหญ่ การออกเสียงในเรื่องใดๆ หรือเป็นกรรมการดำเนินการ

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ดังนั้น คุณสมบัติของสมาชิกสมทบที่กำหนดโดยข้อบังคับของสหกรณ์ตามมาตรา ๔๑^๖ จึงต้องอยู่
ภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๓๓^๗ ที่กำหนดให้สหกรณ์ต้องมีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะด้วย

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๕๑

---

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ด่วนที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบทวนการหารือคุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒
เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์
อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑.๙/ป ๓๐๗
ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ขอบทวนปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติ
ของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒

ตามที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ขอทวนความเห็นกรณีคุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์) แต่งตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริง นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๙ และคณะที่ ๑๒) ได้พิจารณาข้อหาดังกล่าว และมีความเห็นปรากฏตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ได้ส่งมาด้วยนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ลงนาม พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักอำนวยการ

โทร. ๐๒๒๒ ๐๒๐๖-๙ ต่อ ๑๐๗

ฝ่ายกฎหมายสวัสดิการสังคม

โทร. ๐๒๒๒ ๐๒๐๖-๙ ต่อ ๔๐๖

โทรสาร ๐๒๒๒๖ ๕๑๑

www.kriadika.go.th

www.lawreform.go.th

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง ขอบทบทวนปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกสมทบ
ตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๕๒

กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้มีหนังสือ ส่วนที่สุด ที่ กษ ๑๑๑๕/๔๕๕๑ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ขอหารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ และคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาให้ความเห็นปรากฏตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง คุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ (เรื่องเสรีจที่ ๔๕๕/๒๕๕๑) โดยมีสาระสำคัญว่า เมื่อกฎหมายให้อำนาจสหกรณ์ออกข้อบังคับกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกและสมาชิกสมทบมาตรา ๓๓ (๔) และมาตรา ๔๑ วรรคสอง แล้วแต่กรณี การกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกหรือสมาชิกสมทบจึงอาจแตกต่างกันได้ อย่างไรก็ตาม ในการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกและสมาชิกสมทบต้องคำนึงถึงลักษณะสำคัญอันเป็นองค์ประกอบของสหกรณ์ตามมาตรา ๓๓ (๒) คือ เป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้ง ดังนั้น คุณสมบัติของสมาชิกสมทบที่กำหนดโดยข้อบังคับของสหกรณ์ตามมาตรา ๔๑ จึงต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๓๓ ที่กำหนดให้สหกรณ์ต้องมีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะด้วย

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้พิจารณาความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) แล้ว เห็นว่า มาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดขึ้นเพื่อแก้ปัญหากรณีที่นักเรียน นักศึกษา ที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีการจัดตั้งสหกรณ์ในสถานศึกษาอย่างไม่บรรลุนิติภาวะ หรือสหกรณ์ประเภทสหกรณ์การเกษตรหรือประเภทสหกรณ์นิคม มีบุคคลที่อยู่ในท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์แต่ขาดคุณสมบัติของสมาชิกสหกรณ์ โดยมาตรา ๔๑ วรรคสอง กำหนดว่า “คุณสมบัติ วิธีรับสมัคร และการขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสมทบให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ” และมาตรา ๔๑ วรรคสาม กำหนดว่า “ห้ามมิให้สหกรณ์ให้สิทธิแก่สมาชิกสมทบในการนับชื่อสมาชิกสมทบเข้าเป็นองค์ประชุมในการประชุมใหญ่ การออกเสียงในเรื่องใดๆ หรือเป็นกรรมการดำเนินการ” ดังนั้น สหกรณ์อาจกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกสมทบเองได้โดยกำหนดไว้ในข้อบังคับตามความเหมาะสมของแต่ละสหกรณ์ตามบทบัญญัติมาตรา ๔๑ วรรคสอง ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ ประกอบกับมีสหกรณ์หลายประเภทไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าวและได้โต้แย้งคำวินิจฉัยมาทางกรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงขอความอนุเคราะห์ให้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาขอบทบทวนความเห็นกรณีคุณสมบัติของสมาชิกสมทบดังกล่าวอีกครั้งหนึ่งเพื่อกรมส่งเสริมสหกรณ์จะได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการต่อไป

ส่งพร้อมหนังสือ ส่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑/๐๔๓๑ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๒ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

เลขอาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อหาหรือของกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นการ ทบทวนปัญหาข้อกฎหมายที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้วินิจฉัยให้ความเห็นไปแล้ว ดังนั้น เพื่อความ รอบคอบในการพิจารณา จึงอาศัยอำนาจตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าด้วยการรับปรึกษา ให้ความเห็นทางกฎหมายของกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ จัดให้มีการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) และคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๒) เพื่อพิจารณาทบทวนปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๙ และคณะที่ ๑๒) ได้พิจารณาข้อหาหรือ ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์และกรมส่งเสริมสหกรณ์) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า นายทะเบียนสหกรณ์ได้ออกประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง กำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยกำหนดให้สหกรณ์ ทุกประเภทสามารถรับสมาชิกสมทบได้ รวมทั้งนายทะเบียนสหกรณ์ได้มีคำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการรับสมัครสมาชิกสมทบของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยให้แนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีรับสมัครสมาชิกสมทบในกรณีของบุคคลธรรมดาที่ไม่บรรลุนิติภาวะและ นิติบุคคลด้วย ทำให้นิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดเข้ามาแสวงหาประโยชน์ในระบบสหกรณ์ เพื่อประโยชน์ทางภาษี เช่น การได้รับยกเว้นภาษีดอกเบี่ยเงินฝาก การได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล และประโยชน์ในการขอรับเงินกู้และสินเชื่อ ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าสถาบันการเงินอื่น อย่างไรก็ตาม เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์ได้มีหนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ กษ ๑๑๑๕/๐๐๒ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อให้สหกรณ์จังหวัดในฐานะ รองนายทะเบียนสหกรณ์ดำเนินการตามคำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เกี่ยวกับคุณสมบัติสมาชิกสมทบ โดยให้ พิจารณาเพิกถอนคำสั่งรับจดทะเบียนข้อบังคับเฉพาะส่วนที่ขัดหรือแย้งกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา สหกรณ์ที่ได้รับผลกระทบได้มีหนังสืออุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวมาจำนวนมาก ซึ่งในเรื่องนี้กรมส่งเสริมสหกรณ์อยู่ระหว่าง ดำเนินการเสนอให้มีการแก้ไขบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับสมาชิกสมทบควบคู่กันไปกับการหาข้อกฎหมายนี้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๙ และคณะที่ ๑๒) ได้พิจารณาข้อหาหรือดังกล่าวประกอบ ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมข้างต้นแล้ว มีความเห็นสอดคล้องและยืนยันตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ว่า สมาชิกสมทบเป็นสมาชิกประเภทหนึ่งของสหกรณ์ ดังนั้น การกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ยังคงต้องคำนึงถึงลักษณะสำคัญอันเป็นองค์ประกอบ ของสหกรณ์ตามมาตรา ๓๓ (๒)^๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ คือ ต้องเป็นบุคคลธรรมดาและ บรรลุนิติภาวะด้วย ส่วนคุณสมบัติอื่นของสมาชิกสมทบนั้น อาจกำหนดตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง ให้แตกต่างไปจาก คุณสมบัติของสมาชิกตามมาตรา ๔๓ (๗)^๒ ได้ สำหรับในกรณีของนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะที่อยู่ ในสถานศึกษาหากประสงค์จะฝึกหัดเรียนรู้กระบวนการสหกรณ์ก็สามารถดำเนินการในรูปแบบอื่นทำนองเดียวกับ สหกรณ์ได้

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วม คณะที่ ๙ และคณะที่ ๑๒) มีข้อสังเกตว่า ปัญหาโดยรวม ของระบบสหกรณ์ที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับสมาชิกสมทบนั้น สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งเกิดจากการกำกับ ดูแลของนายทะเบียนสหกรณ์ที่ไม่เป็นไปตามหลักการสหกรณ์ เช่น การที่นายทะเบียนสหกรณ์ออกประกาศกำหนด ให้สหกรณ์ทุกประเภทสามารถรับสมาชิกสมทบได้ ซึ่งตามมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๔๒

^๑ มาตรา ๔๑ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศกำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้

นายทะเบียนสหกรณ์จะต้องใช้ดุลพินิจในการประกาศกำหนดให้สหกรณ์บางประเภทที่มีความจำเป็นและเหมาะสมเท่านั้น ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้ หรือการที่ทะเบียนสหกรณ์ได้ผ่อนคลายหลักเกณฑ์การรับจดทะเบียนข้อบังคับสหกรณ์เกี่ยวกับการกำหนดสิทธิสมาชิกสมทบในการขอรับเงินกู้และขอรับสินเชื่อจากสหกรณ์

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

คุณสมบัติ วิธีรับสมัคร และการขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิหน้าที่ของสมาชิกสมทบให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

ห้ามมิให้สหกรณ์ให้สิทธิแก่สมาชิกสมทบในการนับชื่อของสมาชิกสมทบเข้าเป็นองค์ประชุมในการประชุมใหญ่ การออกเสียงในเรื่องใดๆ หรือเป็นกรรมการดำเนินการ

^๒ มาตรา ๓๓ สหกรณ์จะตั้งขึ้นได้โดยการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิกโดยวิธีช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ และต้อง

๑.ล๑

๑.ล๑

(๒) มีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ

๑.ล๑

๑.ล๑

^๓ มาตรา ๔๓ ข้อบังคับของสหกรณ์อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

๑.ล๑

๑.ล๑

(๗) คุณสมบัติของสมาชิก วิธีรับสมัคร การขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิหน้าที่ของสมาชิก

๑.ล๑

๑.ล๑

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ข้อบังคับและแก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๔๓ ข้อบังคับของสหกรณ์อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อสหกรณ์ ซึ่งต้องมีคำว่า “จำกัด” อยู่ท้ายชื่อ
- (๒) ประเภทของสหกรณ์
- (๓) วัตถุประสงค์
- (๔) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่และที่ตั้งสำนักงานสาขา
- (๕) ทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้น มูลค่าของหุ้น การชำระค่าหุ้นด้วยเงินหรือทรัพย์สินอื่น การขายและการโอนหุ้น ตลอดจนการจ่ายคืนค่าหุ้น
- (๖) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินงาน การบัญชี และการเงินของสหกรณ์
- (๗) คุณสมบัติของสมาชิก วิธีรับสมาชิก การขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิหน้าที่ของสมาชิก
- (๘) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประชุมใหญ่
- (๙) การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งและการประชุมของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
- (๑๐) การแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้จัดการ

มาตรา ๔๔ การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ จะกระทำได้ก็แต่โดยมติของที่ประชุมใหญ่และต้องนำข้อบังคับที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ลงมติเมื่อนายทะเบียนสหกรณ์ได้จดทะเบียนแล้วมีผลใช้บังคับได้

ในกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับโดยการเปลี่ยนชื่อสหกรณ์ ให้สหกรณ์คืนใบสำคัญรับจดทะเบียนและให้นายทะเบียนสหกรณ์ออกใบสำคัญรับจดทะเบียนการเปลี่ยนชื่อให้แก่สหกรณ์ด้วย

การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับและการเปลี่ยนชื่อของสหกรณ์นั้น ย่อมไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิหรือความรับผิดชอบใดๆ ของสหกรณ์

ให้นำความในมาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ มาใช้บังคับแก่การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๕ ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการตีความในข้อบังคับ ให้สหกรณ์ขอคำวินิจฉัยจากนายทะเบียนสหกรณ์ และให้สหกรณ์ถือปฏิบัติตามคำวินิจฉัยนั้น

นายทะเบียนสหกรณ์

- คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ ๒๗๘/๒๕๔๙ เรื่อง ให้สหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์กำหนดเรื่อง การจ่ายคืนค่าหุ้นในกรณีที่ขาดทุนเกินทุนสำรองที่มีอยู่ไว้ในข้อบังคับ
- คำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการจ่ายคืนค่าหุ้น กรณีสหกรณ์/ชุมนุมสหกรณ์ขาดทุนสะสม พ.ศ. ๒๕๔๙ ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙
- ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการจัดทำข้อบังคับสหกรณ์เพื่อใช้ในการจดทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

- ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วย การดำเนินการของสหกรณ์ กรณีความในข้อบังคับสหกรณ์ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ หรือขัด หรือแย้งกันเอง พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกาศ ณ วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๕
- ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วย การวินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๔๖ ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๖
- ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการรับจดทะเบียนข้อบังคับชุมนุมสหกรณ์เกี่ยวกับการกำหนดการออกเสียงของผู้แทนสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่ของชุมนุมสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๗
- หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๐๘/๔๗ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๘ เรื่อง ยกเลิกหนังสือเวียนและคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ (การกำหนดแผนดำเนินงานของสหกรณ์)
- หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๑๕/๙๔๘๗ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๑ เรื่อง การกำหนดข้อบังคับในการขยายท้องที่ดำเนินงานหรือคุณสมบัติสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียน
- หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๑๕/๐๒๒ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ตอบข้อหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขยายท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์
- หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๑๕/๑๑ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ เรื่อง การรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเกี่ยวกับการมอบหมายงานในหน้าที่ผู้จัดการ

กรมส่งเสริมสหกรณ์

- ระเบียบกรมส่งเสริมสหกรณ์ ว่าด้วย ข้อหารือการดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ กรมส่งเสริมสหกรณ์ หรือนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อบังคับ ระเบียบของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๖
- หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๐๘/๕๗๘๘ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการขอหารือแนวทางการดำเนินงานและการวินิจฉัยข้อบังคับของสหกรณ์

คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์

ที่ ๒๗๘/ ๒๕๔๙

เรื่อง ให้สหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์กำหนดเรื่อง การจ่ายคืนค่าหุ้นในกรณีที่ขาดทุนเกินทุนสำรองที่มีอยู่ไว้ในข้อบังคับ

.....

ตามมาตรา ๔๓(๕) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้สหกรณ์กำหนดเรื่องการจ่ายคืนค่าหุ้นไว้ในข้อบังคับสหกรณ์ แต่ปรากฏว่าในปัจจุบันสหกรณ์กำหนดวิธีปฏิบัติในการจ่ายคืนค่าหุ้นเฉพาะกรณีปกติ แต่กรณีที่สหกรณ์มีการขาดทุนเกินทุนสำรองเมื่อมีสมาชิกลาออกจึงมีปัญหาวิธีปฏิบัติในการจ่ายคืนค่าหุ้น เนื่องจากทุนของสหกรณ์ที่เป็นทุนเรือนหุ้นคงเหลือไม่เต็มจำนวนที่แท้จริง

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๖(๘) ประกอบมาตรา ๔๓(๕) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ นายทะเบียนสหกรณ์จึงกำหนดให้สหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์กำหนดวิธีการจ่ายคืนค่าหุ้นในกรณีที่สหกรณ์ขาดทุนเกินทุนสำรองในข้อบังคับสหกรณ์ โดยให้มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นไปตามหลักการลงทุน ซึ่งเจ้าของทุนต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาดทุนด้วย ซึ่งกรณีนี้สหกรณ์สามารถจ่ายคืนค่าหุ้นแก่สมาชิคน้อยกว่ามูลค่าหุ้นได้ เมื่อสหกรณ์มียอดขาดทุนเกินทุนสำรองที่มีอยู่ และเมื่อสหกรณ์เพิ่มมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นจะต้องไม่เกินมูลค่าหุ้นที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

สำหรับสหกรณ์ที่ไม่ได้กำหนดวิธีการปฏิบัติในการจ่ายคืนค่าหุ้นไว้ในข้อบังคับกรณีสหกรณ์ขาดทุนสะสม เมื่อสหกรณ์ขาดทุนสะสมหรือมีแนวโน้มขาดทุนสะสม สหกรณ์ไม่สามารถจ่ายคืนค่าหุ้นได้จนกว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับกับสหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์ที่จะจดทะเบียนสหกรณ์ใหม่หลังจากวันออกคำสั่งสำหรับสหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์ที่มีอยู่เดิมให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับในการประชุมใหญ่ต่อไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

(นายสุรศักดิ์ นาคสวัสดิ์)

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

คำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการจ่ายคืนค่าหุ้น กรณีสหกรณ์/ชุมนุมสหกรณ์ขาดทุนสะสม พ.ศ. ๒๕๕๙

.....

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๓(๕) บัญญัติให้ข้อบังคับของสหกรณ์อย่างน้อย ต้องกำหนดรายการเกี่ยวกับทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้น มูลค่าหุ้น การชำระค่าหุ้นด้วยเงินหรือทรัพย์สินอื่น การขายและการโอนหุ้น ตลอดจนการจ่ายคืนค่าหุ้น ซึ่งสหกรณ์ได้กำหนดวิธีการจ่ายคืนค่าหุ้นไว้โดยกว้างๆ เฉพาะการจ่ายคืนค่าหุ้นปกติ แต่ไม่ได้กำหนดวิธีการจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ขาดทุนสะสม ซึ่งสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุนจนทำให้มูลค่าหุ้นเรือนหุ้นเหลือไม่ครบเท่ามูลค่าเดิม

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติในการจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ขาดทุนสะสมและกรณีที่สหกรณ์ขาดทุนในระหว่างปีและมีแนวโน้มจะประสบภาวะขาดทุนสะสม ณ วันสิ้นปีทางบัญชี โดยได้รับการยืนยันจากรายงานของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์เป็นไปด้วยความถูกต้องตามหลักการลงทุน เจ้าของทุนต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาดทุนด้วยให้สหกรณ์ชะลอการจ่ายคืนค่าหุ้นแก่สมาชิกไว้ก่อน จนกว่าผู้สอบบัญชีจะได้ตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินของสหกรณ์เรียบร้อยแล้ว ซึ่งสหกรณ์จะต้องกำหนดแนวทางปฏิบัติในการจ่ายคืนค่าหุ้น กรณีสหกรณ์ขาดทุนสะสมโดยแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับสหกรณ์ให้สามารถจ่ายคืนค่าหุ้นแก่สมาชิกน้อยกว่ามูลค่าหุ้นได้ เมื่อสหกรณ์มียอดขาดทุนเกินทุนสำรองที่มีอยู่ และเมื่อมีการเพิ่มมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนจะต้องไม่เกินมูลค่าหุ้นที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ เพื่อขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์ โดยให้มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. ในคำแนะนำนี้

“สหกรณ์” หมายความว่า สหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์

“ขาดทุนสะสมคงเหลือ” หมายความว่า ขาดทุนสะสมยกมาจากรายงานประจำปีกับขาดทุนสุทธิปีปัจจุบัน (ถ้ามี) หักด้วยทุนสำรองและกำไรสุทธิปีปัจจุบัน (ถ้ามี) แล้วยังมีขาดทุนสะสมคงเหลืออยู่อีก

“ทุนเรือนหุ้นทั้งหมด” หมายความว่า ทุนเรือนหุ้นที่สมาชิกชำระค่าหุ้นไว้ทั้งหมด ณ วันสิ้นปีทางบัญชี

“จำนวนหุ้นทั้งสิ้น” หมายความว่า จำนวนหุ้นที่สมาชิกจ่ายเงินชำระค่าหุ้นจนครบมูลค่าหุ้น

“หนี้สินทั้งสิ้น” หมายความว่า หนี้สินระยะสั้นและหนี้สินระยะยาวที่สหกรณ์มีภาระผูกพันจะต้องชำระคืน

๒. การจ่ายเงินคืนค่าหุ้นแก่สมาชิก ให้สหกรณ์เรียกเก็บค่าหุ้นของสมาชิกที่ออกจากสหกรณ์ที่ยังสงฆ์ใช้ไม่ครบมูลค่าหุ้นที่ถือให้ครบตามมูลค่าที่กำหนดในข้อบังคับ และสหกรณ์ต้องคำนวณมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้น ณ วันสิ้นปีทางบัญชี เพื่อให้เป็นมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นปัจจุบันที่ต้องจ่ายแก่สมาชิกที่ออกจากสหกรณ์ เพราะเหตุใดก็ตาม การคำนวณมูลค่าต่อหุ้นให้เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินว่าสมาชิกที่ลาออกกรณีสหกรณ์ขาดทุนสะสมคงเหลือ จะได้รับเงินค่าหุ้นคืน ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\text{มูลค่าต่อหุ้น} = \frac{\text{ทุนเรือนหุ้นทั้งหมด} - (\text{ขาดทุนสะสมคงเหลือ} + \text{หนี้สินทั้งสิ้น})}{\text{จำนวนหุ้นทั้งสิ้น}}$$

/ อนึ่ง ในการ.....

อนึ่ง ในการปรับลดมูลค่าต่อหุ้นเพื่อจ่ายคืนสมาชิกดังกล่าว สหกรณ์ไม่ต้องทำการปรับปรุงบัญชีใด ๆ เพียงแต่เปิดเผยการคำนวณมูลค่าต่อหุ้นที่จะจ่ายคืนสมาชิกไว้ในงบการเงินเท่านั้น

๓. การจ่ายคืนมูลค่าหุ้นกรณีสหกรณ์มียอดขาดทุนสะสม จะต้องจ่ายคืนตามมูลค่าที่คำนวณได้ตามข้อ ๒ ซึ่งระบุไว้ในงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินเรียบร้อยแล้ว สำหรับส่วนต่างของมูลค่าหุ้นตามที่ปรากฏในข้อบังคับ ซึ่งอยู่ในบัญชีทุนเรือนหุ้นและมูลค่าหุ้นที่จ่ายคืนสมาชิกให้นำไปลดยอดบัญชีขาดทุนสะสม

๔. เมื่อสหกรณ์มีการคำนวณลดมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นแล้ว ในปีต่อ ๆ ไป ให้สหกรณ์คำนวณมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนหุ้นให้เป็นปัจจุบันทุกปีและมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นจะต้องไม่สูงกว่ามูลค่าต่อหุ้นที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ จนกว่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นที่คำนวณจะเท่ากับมูลค่าหุ้นที่กำหนดในข้อบังคับ

ในการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับสหกรณ์หรือการกำหนดข้อบังคับตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น สหกรณ์สามารถกำหนดโดยเพิ่มเติมวรรคใหม่ในข้อที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายคืนจำนวนเงินของสมาชิกที่ขาดสมาชิกภาพ ตัวอย่างเช่น

“ข้อ...การจ่ายคืนจำนวนเงินของสมาชิกที่ขาดจากสมาชิกภาพ.....(ข้อความเดิมตามร่างหรือตามข้อบังคับที่นายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนแล้ว)

กรณีที่สหกรณ์มีการดำเนินงานเป็นปกติให้จ่ายคืนค่าหุ้นแก่สมาชิกตามมูลค่าหุ้นที่ปรากฏในข้อ..... แต่กรณีที่สหกรณ์ขาดทุนสะสมหรือมีแนวโน้มจะขาดทุนสะสม ให้ชะลอการจ่ายคืนค่าหุ้นแก่สมาชิกที่พ้นจากสมาชิกภาพ ในระหว่างปีจนกว่าจะปิดบัญชีประจำปีและคำนวณมูลค่าหุ้นที่จะจ่ายคืนแก่สมาชิก

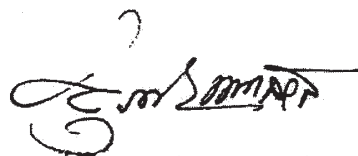
การคำนวณมูลค่าหุ้นตามวรรค.....ให้ใช้เกณฑ์คำนวณ ดังนี้

$$\text{มูลค่าต่อหุ้น} = \frac{\text{ทุนเรือนหุ้นทั้งหมด} - (\text{ขาดทุนสะสมคงเหลือ} + \text{หนี้สินทั้งสิ้น})}{\text{จำนวนหุ้นทั้งสิ้น}}$$

ในการปรับลดมูลค่าต่อหุ้นที่จะจ่ายคืนแก่สมาชิก สหกรณ์ไม่ต้องทำการปรับปรุงบัญชีใด ๆ แต่ต้องเปิดเผยการคำนวณมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นที่จะจ่ายคืนสมาชิกไว้ และให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบแสดงความเห็นต่องบการเงิน สำหรับส่วนต่างของมูลค่าหุ้นที่กำหนดในข้อบังคับข้อ...ซึ่งอยู่ในบัญชีทุนเรือนหุ้นและเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นแก่สมาชิกในกรณีสหกรณ์ขาดทุนสะสมให้นำไปลดยอดบัญชีขาดทุนสะสม

เมื่อสหกรณ์มีการคำนวณมูลค่าเงิน ค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นแล้ว ในปีต่อ ๆ ไป สหกรณ์ต้องคำนวณมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นให้เป็นปัจจุบันทุกปี และมูลค่าดังกล่าวจะต้องไม่สูงกว่ามูลค่าต่อหุ้นที่กำหนดไว้ในข้อ...จนกว่าสหกรณ์ไม่มียอดขาดทุนสะสม

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

(นายสุรศักดิ์ นาคสวัสดิ์)

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
ว่าด้วยการจัดทำข้อบังคับสหกรณ์เพื่อใช้ในการจดทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๕

ข้อบังคับสหกรณ์เป็นเอกสารที่สหกรณ์ต้องจัดทำขึ้น และขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์
ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำข้อบังคับของสหกรณ์เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน เหมาะสมต่อการใช้งานในการทำธุรกิจ
ของสหกรณ์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ (๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ นายทะเบียนสหกรณ์
จึงกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดทำข้อบังคับสหกรณ์ เพื่อใช้ในการจดทะเบียน ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการจัดทำข้อบังคับสหกรณ์เพื่อใช้
ในการจดทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๕”

ข้อ ๒. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ข้อ ๓. บรรดาระเบียบ คำสั่ง หรือคำแนะนำอื่นใด ในส่วนที่ได้กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้หรือซึ่งขัด
หรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔. ในระเบียบนี้

“ข้อบังคับ” หมายความว่า ข้อบังคับสหกรณ์

“ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานกรรมการดำเนินการ หรือรองประธานกรรมการ
ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการดำเนินการ หรือกรรมการปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการดำเนินการ ในกรณี
ที่ประธานกรรมการดำเนินการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้

ข้อ ๕. ข้อบังคับฉบับที่พิมพ์ขึ้นใหม่ทั้งฉบับให้ทำเป็นรูปเล่มที่แข็งแรง ตัวอักษรและวรรคตอนถูกต้อง
ชัดเจน พิมพ์ด้วยกระดาษ ขนาดเอ ๔ คือ ๒๑๐x๒๙๗ มม. โดยเรียงลำดับ ดังนี้

(๑) ปกข้อบังคับ ต้องทำด้วยกระดาษหรือวัสดุที่คงทน โดยระบุชื่อและประเภทของสหกรณ์
ไว้ด้วย ตามแบบที่กำหนดไว้ท้าย ๑

(๒) แผ่นต่อจากปกหน้า มีตราครุฑ และข้อความสำหรับนายทะเบียนสหกรณ์ลงนาม ตามแบบ
ที่กำหนดไว้ท้าย ๒

(๓) เนื้อหาของข้อบังคับ ให้เริ่มจากคำนำ ตามแบบที่กำหนดไว้ท้าย ๓

(๔) ตอนสุดท้ายของข้อบังคับ ให้ประธานกรรมการและเลขานุการ ลงนามกำกับทั้ง ๔ ฉบับ
และต่อด้วยเหตุผลในการยกเลิกข้อบังคับฉบับเดิม และใช้ข้อบังคับฉบับใหม่แทน ตามแบบที่กำหนดไว้ท้าย ๔

(๕) แผ่นสุดท้ายของข้อบังคับ ให้ประธานกรรมการและเลขานุการ ลงนามรับรองทั้ง ๔ ฉบับ
ภายใต้ข้อความ “ขอรับรองว่าข้อบังคับทั้ง ๔ ฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน” ตามแบบที่กำหนดไว้ท้าย ๕

/ ข้อ ๖ .....

ข้อ ๖. ข้อบังคับที่แก้ไขเพิ่มเติมเป็นบางข้อ ให้ทำเป็นข้อบังคับ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม โดยมีลักษณะของข้อบังคับเช่นเดียวกับ ข้อ ๕ แต่ในส่วนเนื้อหาของข้อบังคับ ให้ดำเนินการตามแบบที่กำหนดไว้ท้าย ๖

ข้อ ๗. ให้ประธานกรรมการและเลขานุการ ลงนามกำกับในमुखवादด้านล่างของข้อบังคับในส่วนเนื้อหาของข้อบังคับทุกหน้า ทั้ง ๔ ฉบับ

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

(ลงนาม) ขวาลวุฒ ไชยนิติ
(นายขวาลวุฒ ไชยนิติ)
อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์
รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทน
นายทะเบียนสหกรณ์

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
ว่าด้วย การดำเนินการของสหกรณ์ กรณีความในข้อบังคับสหกรณ์
ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์
หรือขัด หรือแย้งกันเอง พ.ศ. ๒๕๔๔

ด้วยมีสหกรณ์หลายแห่งขอให้วินิจฉัยและกำหนดแนวทางปฏิบัติ กรณีข้อบังคับของสหกรณ์ที่จดทะเบียนแล้ว แต่ปรากฏว่า มีความในข้อบังคับขัดหรือแย้งกับกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ หรือมีความในข้อบังคับขัดหรือแย้งกันเอง

ดังนั้น เพื่อให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และเพื่อประโยชน์แก่สหกรณ์ทุกสหกรณ์ใช้ข้อบังคับสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินกิจการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖(๔) ประกอบกับมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วย การดำเนินการของสหกรณ์ กรณีความในข้อบังคับสหกรณ์ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ หรือขัด หรือแย้งกันเอง พ.ศ. ๒๕๔๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับในวันถัดจากวันที่นายทะเบียนสหกรณ์ออกประกาศระเบียบ ฉบับนี้

ข้อ ๓ ระเบียบนี้ให้ใช้กับข้อบังคับสหกรณ์ที่นายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนแล้ว ไม่ว่าข้อบังคับนั้น จะได้รับการจดทะเบียนในเวลาหนึ่งเวลาใด

ข้อ ๔ ในข้อบังคับสหกรณ์หากส่วนใดมีข้อความขัดหรือแย้งกับกฎหมาย ระเบียบ หรือคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ มิให้นำความส่วนนั้นมาใช้ดำเนินการ แต่ให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบหรือคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่กำหนดไว้แล้ว ในส่วนนั้นมาใช้บังคับแทน

ข้อ ๕ ถ้าข้อความในข้อบังคับสหกรณ์ขัดหรือแย้งกันเอง ให้พิจารณาใช้ข้อความซึ่งเห็นว่าเป็นเจตนารมณ์ของสหกรณ์ที่จะทำให้สหกรณ์บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดในข้อบังคับสหกรณ์ แต่ควรต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการสหกรณ์ วิธีการสหกรณ์ เกิดประโยชน์แก่สมาชิกสหกรณ์โดยรวม และสหกรณ์ไม่เสื่อมเสียผลประโยชน์หรือเกิดข้อบกพร่อง

/ ข้อ ๖ .....

ข้อ ๖ ข้อบังคับสหกรณ์ใดมีข้อความขัดหรือแย้งกับกฎหมาย หรือระเบียบคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ หรือขัดหรือแย้งกันเอง สหกรณ์ต้องดำเนินการให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณาแก้ไขในคราวประชุมใหญ่ที่จะมีขึ้นครั้งถัดไป

ประกาศ ณ วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๔

(ลงนาม) บุญมี จันทร์วงศ์

(นายบุญมี จันทร์วงศ์)

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
ว่าด้วย การวินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๖

เพื่อให้การวินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์เป็นไปตามหลักการแห่งกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และประโยชน์ในการดำเนินการของสหกรณ์ จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖(๘) ประกอบกับมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ไว้ ดังนี้

๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการวินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๖”
๒. ระเบียบนี้ให้ใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป
๓. ในระเบียบนี้

“วินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์” หมายถึง การแปลความ หรือการพิจารณาชี้ขาดของนายทะเบียนสหกรณ์ในข้อบังคับสหกรณ์ หรือขุมนุมสหกรณ์ที่เกิดปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างสหกรณ์ หรือขุมนุมสหกรณ์กับบุคคลอื่น

“นายทะเบียนสหกรณ์” หมายถึง รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้รับมอบอำนาจจากนายทะเบียนสหกรณ์ด้วย

“ผู้แทนสหกรณ์” หมายถึง คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ หรือ กรรมการดำเนินการสหกรณ์ คนหนึ่ง หรือหลายคน หรือผู้จัดการสหกรณ์ที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มอบหมาย และหมายรวมถึงขุมนุมสหกรณ์ด้วย

“ข้อบังคับสหกรณ์” หมายถึง ข้อบังคับสหกรณ์ หรือขุมนุมสหกรณ์แล้วแต่กรณีที่นายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนแล้ว และมีผลบังคับใช้ในเวลาที่ขอให้วินิจฉัย

๔. การขอให้วินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์เรื่องใด สหกรณ์ต้องยื่นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนสหกรณ์ และลงลายมือชื่อผู้แทนสหกรณ์

๕. สหกรณ์ที่ประสงค์จะให้นายทะเบียนสหกรณ์มีคำวินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ต้องมีมติเสียงข้างมากของที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

๖. หนังสือขอให้วินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ อย่างน้อยต้องมี

- (๑) ชื่อสหกรณ์
- (๒) ชื่อเท็จจริงพอสมควร พร้อมเอกสารหลักฐาน
- (๓) ระบุถึงข้อบังคับสหกรณ์ข้อที่เป็นปัญหา และประเด็นที่มีปัญหาตีความ
- (๔) ความเห็นของสหกรณ์และความเห็นของคู่กรณีในประเด็นที่มีปัญหา

/๕) รายละเอียด.....

(๕) รายละเอียดอย่างอื่นที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการวินิจฉัย (ถ้ามี)

(๖) สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการครั้งที่มามีมติให้ขอคำวินิจฉัย

๗. หนังสือขอให้วินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ ให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ (ผู้อำนวยการสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์) รับเป็นเจ้าของเรื่อง และพิจารณาในเบื้องต้นว่าผู้ร้องมีสิทธิตามกฎหมายหรือไม่และเรื่องที่ร้องอยู่ในอำนาจหน้าที่หรือไม่ และจะรับไว้วินิจฉัยต่อไปหรือไม่ ถ้าไม่รับไว้ให้ส่งคืนสหกรณ์ ภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันที่พิจารณาว่าไม่รับ และให้แจ้งเหตุผลที่ไม่รับไว้วินิจฉัยด้วย กับทั้งให้แนะนำด้วยว่า ถ้าสหกรณ์ประสงค์จะขอให้วินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์นั้นอีก สหกรณ์ต้องดำเนินการอย่างไร

๘. หนังสือขอให้วินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ที่รับไว้วินิจฉัยให้มืองค์คณะพิจารณาวินิจฉัยสหกรณ์

ให้รองนายทะเบียนสหกรณ์เจ้าของเรื่อง ขอความร่วมมือข้าราชการสังกัดกรมส่งเสริมสหกรณ์หรือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ แต่งตั้งเป็นองค์คณะพิจารณาวินิจฉัยเป็นคราวๆ หรือเป็นการถาวรก็ได้ องค์คณะหนึ่งมีไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินห้าคน และต้องขอให้นิติกร กลุ่มนิติกร สำนักงานเลขานุการกรม ร่วมในองค์คณะอย่างน้อยคนหนึ่งด้วย

๙. การพิจารณาวินิจฉัยต้องมีองค์คณะครบจำนวนทุกครั้งและดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ละเอียดรอบคอบ และต้องพิจารณาวินิจฉัยอยู่บนพื้นฐานหลักการ เหตุผลและวัตถุประสงค์อันแท้จริงของข้อบังคับนั้น หากองค์คณะร้องขอให้ส่งพยานหลักฐานเพิ่มเติม หรือให้บุคคลใดมาให้คำชี้แจงให้รองนายทะเบียนสหกรณ์เจ้าของเรื่องเป็นผู้ประสานงานติดต่อ

๑๐. การพิจารณาวินิจฉัยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันทำการ และเสนอคำวินิจฉัยนั้นให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ (รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์) เพื่อพิจารณาแจ้งผู้รับเป็นหนังสือ โดยไม่ชักช้า

๑๑. คำวินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ที่แจ้งสหกรณ์ไปแล้ว ให้รองนายทะเบียนสหกรณ์เจ้าของเรื่อง สำเนาหนังสือนั้นส่งหัวหน้าส่วนราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ในส่วนกลาง กลุ่มนิติกร และสำนักงานสหกรณ์จังหวัดทุกจังหวัด เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมแนะนำสหกรณ์ที่อยู่ในความรับผิดชอบ

๑๒. บรรดาคำวินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ พยานหลักฐานประกอบคำวินิจฉัยให้รองนายทะเบียนสหกรณ์เจ้าของเรื่องเก็บรักษาไว้ ภายในระยะเวลาที่เห็นสมควร

๑๓. ให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ (ผู้อำนวยการสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์) รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๖

(นายบุญมี จันทร์วงศ์)

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

นายทะเบียนสหกรณ์

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ว่าด้วย การรับจดทะเบียนข้อบังคับชุมนุมสหกรณ์เกี่ยวกับการกำหนดการออกเสียง
ของผู้แทนสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่ของชุมนุมสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๗

ตามมาตรา ๑๐๖ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ชุมนุมสหกรณ์ประชุมใหญ่โดยผู้แทนสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของชุมนุมสหกรณ์ สหกรณ์ละหนึ่งคน และให้ผู้แทนสหกรณ์คนหนึ่งมีเสียงในการลงคะแนนหนึ่งเสียงหรือจะให้เสียงเพิ่มขึ้นตามระบบสัดส่วนตามที่กำหนดในข้อบังคับสหกรณ์ก็ได้เพื่อให้การดำเนินงานของชุมนุมสหกรณ์เป็นประโยชน์ต่อชุมนุมสหกรณ์และสหกรณ์สมาชิก อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖(๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ นายทะเบียนสหกรณ์จึงกำหนดระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการรับจดทะเบียนข้อบังคับชุมนุมสหกรณ์เกี่ยวกับการกำหนดการออกเสียงของผู้แทนสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่ของชุมนุมสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๗”

๒. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

๓. ให้ชุมนุมสหกรณ์กำหนดการออกเสียงในการลงคะแนนของผู้แทนสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ของชุมนุมสหกรณ์ ในข้อบังคับเพื่อขอตระเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์โดยเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ

๓.๑ “ผู้แทนสหกรณ์คนหนึ่ง มีสิทธิออกเสียงในการลงคะแนนหนึ่งเสียง” หรือ

๓.๒ “ผู้แทนสหกรณ์มีสิทธิออกเสียงในการลงคะแนนตามสัดส่วนของจำนวนหุ้นที่สหกรณ์สมาชิกถืออยู่ในชุมนุมสหกรณ์ โดยใช้อัตราส่วน.....หุ้น ต่อหนึ่งเสียง ถ้าเศษของอัตราส่วนดังกล่าวเกินกึ่งหนึ่งให้มีเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียง”

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๗

(ลงนาม) สรพล เถระพัฒน์

(นายสรพล เถระพัฒน์)

รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

ที่ กษ ๑๑๐๘/๔๗

กรมส่งเสริมสหกรณ์ เทเวศร์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๖ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ยกเลิกหนังสือเวียนและคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๐๑/๙๓๙๖ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง ได้กำหนดวิธีปฏิบัติในกรณีที่กระทรวงมหาดไทยแบ่งแยกพื้นที่เขตการปกครองจากพื้นที่อำเภอบางตำบลไปเป็นกิ่งอำเภอ มีผลทำให้สมาชิกสหกรณ์อยู่ในพื้นที่ของอำเภอที่ถูกแบ่งแยกไปเป็นกิ่งอำเภออยู่นอกท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์ ในทางปฏิบัตินายทะเบียนสหกรณ์แนะนำว่าเมื่อแยกเป็นกิ่งอำเภอ สหกรณ์ไม่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเกี่ยวกับท้องที่ดำเนินงาน และไม่ต้องเพิ่มบทเฉพาะกาลให้สมาชิกสหกรณ์ หมายรวมถึงสมาชิกเก่าที่อยู่ในกิ่งอำเภอโดยให้ถือว่าท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์อยู่ในอำเภอเมื่อพื้นที่อำเภอเหลืออยู่เท่าใดท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์ก็มีอยู่เพียงเท่านั้น สำหรับสมาชิกของสหกรณ์ที่อยู่ในพื้นที่กิ่งอำเภอที่ได้สิทธิการเป็นสมาชิกภาพมาก่อนที่จะแยกพื้นที่อำเภอเป็นกิ่งอำเภอ เมื่อแยกพื้นที่เป็นกิ่งอำเภอแล้วสมาชิกดังกล่าวก็ยังมีสิทธิการเป็นสมาชิกภาพของสหกรณ์ตามเดิม สหกรณ์ยังคงให้บริการแก่สมาชิกเก่าที่อยู่ในพื้นที่กิ่งอำเภอได้เท่าที่จำเป็น แต่สหกรณ์ไม่มีสิทธิรับสมาชิกเพิ่มเติมในพื้นที่ที่เป็นเขตปกครองของกิ่งอำเภอใหม่ เว้นแต่ทายาทของสมาชิกเดิมเพื่อรับภาระหนี้สินของสมาชิกเท่านั้น

ในปัจจุบันนี้สหกรณ์ได้ขยายธุรกิจของสหกรณ์ในด้านต่างๆ สหกรณ์จึงมีความจำเป็นต้องขยายแดนดำเนินงาน และรับสมาชิกเพิ่มขึ้นเพื่อให้เกิดความเหมาะสม สอดคล้องกับธุรกิจของสหกรณ์ ในการดำเนินงานของสหกรณ์ สหกรณ์อาจกำหนดท้องที่แดนดำเนินงานไว้ในข้อบังคับหรือไม่ก็ได้ สำหรับการรับสมาชิกสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๕๒ มาตรา ๔๓(๗) ให้สหกรณ์กำหนดเรื่องคุณสมบัติของสมาชิก วิธีการขาดจากสมาชิกภาพตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกไว้ในข้อบังคับ ดังนั้น การที่สหกรณ์จะรับสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่ใดให้เป็นสมาชิกสหกรณ์จะต้องคำนึงถึงความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสมาชิก การเอื้อประโยชน์กับสมาชิก และคุ้มค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสหกรณ์

สำหรับการขยายสาขาของสหกรณ์ สหกรณ์อาจขยายสาขาเพื่อดำเนินธุรกิจได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ สหกรณ์จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายและสามารถควบคุมการให้บริการสมาชิกได้ทั่วถึง เมื่อสหกรณ์ขยายสาขาไปในท้องที่จังหวัดใดให้แจ้งสหกรณ์จังหวัดนั้นๆ ทราบด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดแจ้งสหกรณ์ทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) บุญมี จันทร์วงศ์

(นายบุญมี จันทร์วงศ์)

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ และนายทะเบียนสหกรณ์

สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๕๐๔๒

โทรสาร ๐ ๒๒๔๒ ๕๐๔๒

E-mail : cpd__cepo@cpd.go.th

www.cpd.go.th

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานทะเบียนและกฎหมาย โท.ร. ๐ ๒๒๘๒ ๖๕๙๕

<http://webhost.cpd.go.th/cepo> E-mail: cpd_rlo@cpd.go.th

ที่ กษ ๑๑๑๕/๙๔๔๗

วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง การกำหนดข้อบังคับในการขยายท้องที่ดำเนินงานหรือคุณสมบัติสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ ๒

ตามหนังสือสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ ๒ ที่ กษ ๑๑๐๗/๒๗๖๓ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ขอหารือแนวทางการกำหนดข้อบังคับของสหกรณ์ประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนียน กรณีขอขยายท้องที่ดำเนินงานหรือคุณสมบัติสมาชิกให้ครอบคลุมทั่วประเทศไทย เพื่อให้กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเป็นแนวทางในการพิจารณา รับจดทะเบียนข้อบังคับของสหกรณ์ทั่วไป นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ.๒๕๔๔ กำหนดว่า “สมาชิกสหกรณ์อาจประกอบด้วยบุคคลทุกสาขาอาชีพ ซึ่งมีภูมิลำเนาหรือประกอบอาชีพหลักหรือมีวงสัมพันธ์อย่างหนึ่งอย่างใดอยู่ในเขตท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง โดยให้กำหนดคุณสมบัติไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์” ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจน จึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับท้องที่ดำเนินงานและกรอบคุณสมบัติสมาชิก สำหรับสหกรณ์ที่ได้รับจดทะเบียนไว้แล้วหรือขอจดทะเบียนสหกรณ์ใหม่ในระดับปฐมภูมิ ดังนี้

๑. ท้องที่ดำเนินงาน หมายถึง การกำหนดพื้นที่หรืออาณาเขตที่สหกรณ์สามารถเปิดรับสมาชิกที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

๒. กรอบคุณสมบัติของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ฯ ชำงต้นจะประกอบด้วยสมาชิก ๓ ประเภท ที่สหกรณ์ต้องระบุไว้เมื่อแรกตั้งสหกรณ์ในประเภทใดประเภทหนึ่ง โดยให้ยึดถือตามแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ กรณีกำหนดกรอบคุณสมบัติให้สมาชิกมีภูมิลำเนาเดียวกันหรืออยู่ในชุมชนเดียวกันให้มีสมาชิกได้ทุกสาขาอาชีพ แต่ให้จำกัดท้องที่ดำเนินงานหรือคุณสมบัติสมาชิกไว้ไม่เกินระดับชุมชนหรือระดับอำเภอ เพื่อให้สหกรณ์ซึ่งมีวัตถุประสงค์เดียวกันมีท้องที่ดำเนินงานซ้ำซ้อนกัน อันจะบังเกิดผลเสียจากการแข่งขันกันรับสมาชิกและการดำเนินธุรกิจในลักษณะที่มุ่งแสวงหาผลกำไรจนเกิดผลกระทบต่อระบบสหกรณ์โดยรวม

๒.๒ กรณีกำหนดกรอบคุณสมบัติในการประกอบอาชีพหลักของสมาชิก คุณสมบัติของสมาชิกจะต้องกำหนดให้เป็นผู้ประกอบการอาชีพหลักเช่นเดียวกันหรือในองค์กรเดียวกันเท่านั้น ทั้งนี้ การกำหนดท้องที่ดำเนินงานอาจจะกำหนดได้เท่าที่จำเป็นแก่การรับสมาชิกของสหกรณ์ตามการประกอบอาชีพหลักที่กำหนดหรือองค์กรนั้นๆ

/๒.๓ กรณีกำหนด...

๒.๓ กรณีกำหนดกรอบคุณสมบัติตามวงสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งทางสังคม เช่น เป็นสมาชิกในสมาคมเดียวกัน สหกรณ์จะต้องกำหนดกรอบคุณสมบัติของสมาชิกตามวงสัมพันธ์ดังกล่าวในข้อบังคับให้ชัดเจน ทั้งนี้การกำหนดท้องที่ดำเนินงานจึงอาจจะกำหนดได้เท่าที่จำเป็นแก่การรับสมาชิกของสหกรณ์ตามวงสัมพันธ์ ดังกล่าว

๓. หากสหกรณ์ยังไม่ได้กำหนดกรอบคุณสมบัติสมาชิกให้เป็นไปตามที่กำหนดข้างต้น จะต้องแจ้งให้สหกรณ์กำหนดกรอบคุณสมบัติตามแนวทางที่กำหนดให้ชัดเจนก่อน จึงจะสามารถพิจารณาเกี่ยวกับท้องที่ดำเนินงานได้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(นางสาวสุพัตรา ธนเสนีวัฒน์)

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

นายทะเบียนสหกรณ์

ที่ กษ ๑๑๑๕/๐๒๒

กรมส่งเสริมสหกรณ์ เทเวศร์ กทม. ๑๐๒๐๐

๔ มีนาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ตอบข้อหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขยายท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท

อ้างอิง หนังสือจังหวัดชัยนาท ที่ ชน ๐๐๑๐/๑๐๔๗ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๑๕/๙๔๔๗ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๑

๒. สำเนาหนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๑๕/๐๐๕ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๓

๓. สำเนาหนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๑๕/๐๐๙ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒

ตามหนังสือที่อ้างถึง จังหวัดชัยนาทแจ้งว่าสหกรณ์การเกษตรมโนรมย์ จำกัด ขอหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขยายท้องที่ดำเนินงานและการขยายสาขาของสหกรณ์ ตามนัยหนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๐๘/๔๗ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๔ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. การกำหนดท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์จะกำหนดไว้ในข้อบังคับหรือไม่ก็ได้ แต่ทั้งนี้ สหกรณ์ต้องกำหนดภูมิสำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นคุณสมบัติหนึ่งของผู้ที่จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ในข้อบังคับ ตามบทบัญญัติมาตรา ๔๓(๗) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งจะกำหนดได้เพียงเขตอำเภอที่สหกรณ์ การเกษตรนั้นตั้งอยู่ โดยให้ถือปฏิบัติตามนัยหนังสือตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ และ ๒

๒. การขยายสาขาหรือการตั้งสำนักงานสาขาตามมาตรา ๔๓(๘) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และตามนัยหนังสือที่สหกรณ์ขอหารือ ประกอบหนังสือตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓ จึงสามารถกระทำได้ในสองลักษณะ คือ

๒.๑ การตั้งสำนักงานสาขา เพื่อตั้งสำนักงานย่อยในการให้บริการเกี่ยวกับธุรกิจต่างๆ แก่สมาชิกของสหกรณ์ในท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์ หรือตามพื้นที่ที่สหกรณ์เปิดรับสมาชิกที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

๒.๒ การตั้งสำนักงานสาขา เพื่อตั้งสำนักงานในการดำเนินธุรกิจซื้อขายเพียงอย่างเดียวโดยไม่ถือเป็นการเปิดแดนหรือขยายพื้นที่ในการรับสมาชิก แต่เป็นไปเพียงเพื่อการขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มตามกฎหมายว่าด้วยภาษี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดทราบเพื่อแจ้งผู้ร้องทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สำนักนายทะเบียนและกฎหมาย

โทร ๐ ๒๒๘๒ ๖๕๙๕

โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๕๐๔๒

E-mail : cpd_rlo@cpd.go.th

www.cpd.go.th

(ลงนาม) สาโรจน์ เจียมศรีพงษ์

(นายสาโรจน์ เจียมศรีพงษ์)

ผู้อำนวยการสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

รักษาราชการแทน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

นายทะเบียนสหกรณ์

ที่ กษ ๑๑๑๕/๑๑

กรมส่งเสริมสหกรณ์ เทเวศร์ กทม. ๑๐๒๐๐

๔ เมษายน ๒๕๕๖

เรื่อง การรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเกี่ยวกับการมอบหมายงานในหน้าที่ผู้จัดการ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

ด้วยได้รับแจ้งผลการรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับจากจังหวัดต่างๆ พบว่าหลายจังหวัดได้รับการจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับในประเด็นเกี่ยวกับการมอบหมายในหน้าที่ผู้จัดการให้แก่กรรมการดำเนินการหรือสมาชิก ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการบริหารธุรกิจและไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายแรงงาน

นายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินธุรกิจได้ตามหลักการบริหารธุรกิจที่ดีและปฏิบัติเป็นไปตามกฎหมายแรงงาน จึงกำหนดแนวทางในการรับจดทะเบียนข้อบังคับเกี่ยวกับการมอบหมายและการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนผู้จัดการ เพื่อให้สหกรณ์จังหวัดในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ถือปฏิบัติดังนี้

๑. เจตนารมณ์การกำหนดข้อบังคับในเรื่องการมอบหมายงานในหน้าที่ผู้จัดการ เพื่อให้สหกรณ์จัดตั้งใหม่ที่ยังไม่อยู่ในฐานะที่จะจัดจ้างผู้จัดการหรือเจ้าหน้าที่อื่นได้ สามารถมอบหมายงานในหน้าที่ผู้จัดการให้กรรมการปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายจัดการเป็นชั่วคราวได้ แต่ต้องไม่เกินระยะเวลา ๕ ปี นับแต่ได้รับจดทะเบียนสหกรณ์ และเมื่อครบกำหนดระยะเวลาแล้ว หากยังไม่มีการจัดจ้างผู้จัดการ แต่สหกรณ์ได้มีการจัดให้มีการจ้างเจ้าหน้าที่อื่นแล้ว สหกรณ์จะต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งรักษาการแทนผู้จัดการ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแยกอำนาจดำเนินงานระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการออกจากกัน ดังนั้น จึงไม่อาจรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับให้กับสหกรณ์ที่ดำเนินงานมาแล้วเกิน ๕ ปี หรือสหกรณ์ที่ได้มีการจัดจ้างเจ้าหน้าที่อื่นไว้แล้ว

๒. กรณีรองนายทะเบียนสหกรณ์ได้รับจดทะเบียนข้อบังคับในเรื่องดังกล่าวไว้แล้ว หากการมอบหมายงานในหน้าที่ผู้จัดการให้แก่กรรมการดำเนินการหรือสมาชิกนั้น มีการจ่ายค่าจ้างหรือค่าตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่ผู้จัดการ ซึ่งจะต้องมีการทำสัญญาจ้างให้เป็นไปตามข้อบังคับและกฎหมายแรงงาน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมชาย ชาญณรงค์กุล)

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

นายทะเบียนสหกรณ์

สำนักนายทะเบียนและกฎหมาย

โทร ๐ ๒๒๔๒ ๖๕๙๕

โทรสาร ๐ ๒๒๔๒ ๕๐๔๒

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : cpd_rlo@cpd.go.th

www.cpd.go.th

ระเบียบกรมส่งเสริมสหกรณ์
ว่าด้วย ข้อยาหรือการดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ
กรมส่งเสริมสหกรณ์ หรือนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อยบังคับ
ระเบียบของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๖

โดยที่เห็นสมควรให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณา คำขอหรือ คำขออนุญาต และคำร้องขอให้ใช้อำนาจตามกฎหมาย เพื่อให้การปฏิบัติงานการส่งเสริมสหกรณ์ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงกำหนดระเบียบกรมส่งเสริมสหกรณ์ไว้ดังนี้

๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “**ระเบียบกรมส่งเสริมสหกรณ์ว่าด้วย ข้อยาหรือการดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ประกาศกรมส่งเสริมสหกรณ์ หรือนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อยบังคับระเบียบของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๖**”

๒. ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป การปฏิบัติหรือการดำเนินการใดที่ขัดแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

๓. ใช้ระเบียบนี้

“**ข้อยา**” หมายถึง เรื่องที่ขอคำปรึกษาหรือขอคำแนะนำแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์หรือกฎหมายว่าด้วยจัดที่ดินเพื่อการครองชีพในส่วนที่ว่าด้วยนิคมสหกรณ์แล้วแต่กรณี และรวมถึงระเบียบ คำสั่ง ประกาศกรมส่งเสริมสหกรณ์ หรือนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อยบังคับ และระเบียบสหกรณ์ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ หรือกฎหมายว่าด้วยจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ

“**สหกรณ์จังหวัด**” หมายถึง ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์พื้นที่ ๑ และพื้นที่ ๒ ด้วย

“**สหกรณ์**” หมายถึง ชุมนุมสหกรณ์ด้วย

๔. การพิจารณาข้อยาหรือจะกระทำได้เมื่อ

(๑) บุคคลทั่วไปมีหนังสือข้อยาเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ หลักเกณฑ์และวิธีการจัดตั้งสหกรณ์ การบริหารจัดการของสหกรณ์ อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ กฎหมายว่าด้วยจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ ในส่วนที่ว่าด้วยนิคมสหกรณ์ หรือหลักเกณฑ์การจัดที่ดินในนิคมสหกรณ์

(๒) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสียกับการดำเนินการสหกรณ์หรือส่งเสริมสหกรณ์ มีหนังสือข้อยาหรือระเบียบ คำสั่ง ประกาศกรมส่งเสริมสหกรณ์ หรือนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อยบังคับสหกรณ์ หรือระเบียบสหกรณ์เฉพาะที่กฎหมายว่าด้วยสหกรณ์กำหนดให้นายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบ

๕. หนังสือขอหารือน้อยต้องมี

(๑) ลายมือชื่อของผู้หารือพร้อมที่อยู่สามารถติดต่อได้

(๒) มีข้อเท็จจริงพอสมควร

(๓) ในกรณีการหารือตามข้อ ๔(๒) ต้องระบุว่าผู้หารือมีเหตุที่เกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้เสีย

ในเรื่องที่หารือ

๖. หนังสือขอหารือส่งถึงอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ให้กลุ่มนิติกร สำนักงานเลขานุการกรม เป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการ ถ้าส่งถึงสหกรณ์จังหวัดให้กลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์เป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการ

๗. การพิจารณาข้อหารือให้แบ่งเป็นสองขั้นตอน คือ ขั้นตอนการพิจารณารับเรื่องหรือไม่รับเรื่อง และขั้นตอนการดำเนินการพิจารณาข้อหารือ

ข้อหารือที่มีลักษณะต่อไปนี้ไม่สามารถรับไว้ดำเนินการได้

(๑) ผู้หารือไม่มีสิทธิตามที่กำหนดในระเบียบนี้

(๒) ผู้หารือใช้สิทธิขอโดยมิได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์กำหนดไว้ในระเบียบนี้

(๓) ข้อหารือไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่การพิจารณาของกรมส่งเสริมสหกรณ์

(๔) ข้อหารือในกฎหมายอื่น

๘. ข้อหารือใดไม่รับไว้ดำเนินการให้ส่งคืนพร้อมแจ้งเหตุผลที่ไม่รับไว้ดำเนินการภายในสามวันทำการ นับแต่วันที่พิจารณาไม่รับไว้ดำเนินการ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินเจ็ดวันทำการนับแต่วันได้รับหนังสือข้อหารือและถ้าเป็นข้อหารือเกี่ยวกับกฎหมายอื่นให้แนะนำผู้หารือด้วยว่า หน่วยงานใดที่รับผิดชอบโดยตรงในข้อหารือนั้น

๙. ข้อหารือที่ไว้ดำเนินการให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) พิจารณาโดยองค์คณะ

(๒) การพิจารณา ให้พิจารณาจากข้อเท็จจริง พยานหลักฐานต่างๆ คำชี้แจง และรายงานของ

ผู้ที่เกี่ยวข้อง

(๓) การพิจารณาให้ยึดหลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ กรมส่งเสริมสหกรณ์ หรือนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อบังคับ หรือระเบียบสหกรณ์ในเรื่องนั้น

องค์คณะพิจารณาให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินห้าคน ในกรณีที่หนังสือขอหารืออธิบดี กรมส่งเสริมสหกรณ์ ให้กลุ่มนิติกร สำนักงานเลขานุการกรม นำเสนออธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์กำหนดองค์คณะ เป็นการถาวรหรือเป็นคราวๆ ก็ได้ ส่วนหนังสือขอหารือสหกรณ์จังหวัดให้สหกรณ์จังหวัดตั้งองค์คณะพิจารณา เช่นเดียวกัน

๑๐. องค์ประชุมขององค์คณะพิจารณาต้องครบจำนวนที่กำหนดจึงจะประชุมพิจารณาได้ เมื่อเสร็จสิ้น การพิจารณาให้สรุปผลการพิจารณาโดยบันทึกประเด็นพิจารณา ข้อเท็จจริง ความเห็นและมติไว้ในรายงาน การพิจารณา

๑๑. หากมีความจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาข้อหารือกลุ่มนิติกรอาจขอให้ข้าราชการ หรือลูกจ้างจากหน่วยงานใดสังกัดกรมส่งเสริมสหกรณ์ มาให้ข้อมูลข้อเท็จจริงต่อองค์คณะที่พิจารณาข้อหารือ นั้น หรือให้ส่งพยานหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้ ข้าราชการ ลูกจ้าง หรือส่วนราชการที่ถูกร้องขอต้องให้ ความร่วมมือ

ถ้าต้องให้ผู้หารือ หรือข้าราชการในส่วนภูมิภาค หรือคู่กรณีชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเป็นหนังสือ ให้เลขานุการกรมทำเป็นหนังสือแจ้งเชิญ ถ้าไม่ได้รับคำตอบในเวลาที่กำหนดในหนังสือแจ้งให้องค์คณะพิจารณา ไปตามพยานหลักฐานเท่าที่ปรากฏ

ให้สหกรณ์จังหวัดนำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาดำเนินการโดยอนุโลม

๑๒. การพิจารณาคำขอหรือหากมีประเด็นต้องพิจารณาตามกฎหมายอื่นด้วย ห้ามไม่ให้พิจารณาตอบข้อหรือในประเด็นนั้น แต่ให้แนะนำผู้ขอหรือนำประเด็นดังกล่าว ไปหารือกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณา

๑๓. การพิจารณาข้อหรือต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยไม่ชักช้า และต้องเสนอผลพิจารณาแจ้งให้ผู้ขอหรือทราบเป็นหนังสือภายในสิบห้าวันทำการนับแต่วันที่รับเรื่องไว้ดำเนินการ ถ้าการพิจารณามีความซับซ้อนและต้องพิจารณาข้อมูล ข้อเท็จจริง พยานหลักฐานจำนวนมากให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินสิบห้าวันทำการ และต้องมีหนังสือแจ้งเหตุผลพิจารณาไม่แล้วเสร็จให้ผู้ขอหรือทราบภายในสามวันทำการนับแต่วันครบกำหนดเวลาที่ต้องแจ้งผลการพิจารณาครั้งแรก

๑๔. การแจ้งผลพิจารณาข้อหรือให้รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมายกำกับดูแลสำนักงานเลขานุการ หรือสหกรณ์จังหวัดแล้วแต่กรณีเป็นผู้แจ้ง

๑๕. หนังสือที่สหกรณ์จังหวัดได้แจ้งไปตามข้อ ๑๔ ต้องส่งสำเนาให้สำนักงานเลขานุการกรมเพื่อมอบให้กลุ่มนิติการรับทราบด้วย

หนังสือแจ้งผลพิจารณาข้อหรือให้สำนักงานเลขานุการกรม สำเนาเวียนให้ทุกส่วนราชการในสังกัดกรมส่งเสริมสหกรณ์ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทราบด้วย และให้กลุ่มนิติการเก็บรวบรวมหนังสือนั้นไว้ทั้งหมด

๑๖. ให้เลขานุการกรม และสหกรณ์จังหวัด รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖

(ลงนาม) บุญมี จันทรวงศ์

(นายบุญมี จันทรวงศ์)

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ โทร ๐ ๒๒๔๒ ๖๕๙๕

<http://webhost.cpd.go.th/cepo> E-mail: cpd__cepo@cpd.go.th

ที่ กษ ๑๑๐๘/๕๗๘๘

วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการขอหรือแนวทางการดำเนินงานและการวินิจฉัยข้อบังคับของสหกรณ์

เรียน สหกรณ์ทุกจังหวัด

ด้วยปรากฏว่าในปัจจุบัน สำนักงานสหกรณ์จังหวัดมีหนังสือขอหรือแนวทางการดำเนินงานและการวินิจฉัยข้อบังคับของสหกรณ์เป็นจำนวนมาก แต่ชนิดของหนังสือที่ขอหรือไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทำให้ไม่เป็นมาตรฐานและไม่เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนแน่นอน จึงกำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับการใช้ชนิดของหนังสือในการขอหรือแนวทางการดำเนินงานและการวินิจฉัยข้อบังคับของสหกรณ์ ดังนี้

๑. หนังสือขอหรือแนวทางปฏิบัติทั่วไปของสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ อาทิ แนวทางการดำเนินงาน การปฏิบัติตามกฎหมายสหกรณ์ ข้อบังคับ ระเบียบของสหกรณ์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นอำนาจในการแนะนำส่งเสริมการดำเนินงานของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ให้จัดทำเป็นหนังสือภายนอก (กระดาดตราครุฑ) ระหว่างจังหวัดและกรมส่งเสริมสหกรณ์

๒. หนังสือขอให้นายทะเบียนสหกรณ์วินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ ตามบทบัญญัติมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้จัดทำเป็นหนังสือภายนอก (กระดาดตราครุฑ) ระหว่างจังหวัดและนายทะเบียนสหกรณ์ ทั้งนี้ ผู้ขอคำวินิจฉัยได้จะต้องเป็นสหกรณ์เท่านั้น และต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วย การวินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๕๖ ลงวันวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

๓. หนังสือขอหรือการใช้อำนาจในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจจากนายทะเบียนสหกรณ์หรือตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายสหกรณ์ให้จัดทำเป็นหนังสือภายใน (บันทึกข้อความ) ระหว่างรองนายทะเบียนสหกรณ์และนายทะเบียนสหกรณ์

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติต่อไป

(ลงนาม) จิตรกร สามประดิษฐ์

(นายจิตรกร สามประดิษฐ์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์